

skaffenheten af sjukdom och kroppsskada, att besörja sjukvården inom Stadens fängelser, samt att hafva närmaste tillsynen öfver fältskärstugor i Staden. I öfrigt har andre stadsläkaren att ställa sig till efterträttelse Öfverståthållare-ämbetets särskilda föreskrifter i tjänsten samt att lämna det tjänstebiträde, som Hälsovårds- och Fattigvårdsnämnderna af honom äska till fullgörande af hvad honom enligt instruktion åligger. (Jfr sid. 12 och 67).

Distriktsläkarna tillsättas af Hälsovårdsnämnden medelst förordnanden tills vidare. Distriktsläkares hufvudsakliga åligganden äro: att utan särskild ersättning med läkarehjälptillhandagå alla i distriktet boende fattiga sjuka, hvilkas medellöshet blifvit behörigen styrkt, att utfärda betyg för sådana i distriktet boende sjuka, som söka fattigunderstöd eller skola intagas å fattighus, för person, som söker inträde å arbets- eller försörjningsinrättning och hvilkens tillstånd icke tillåter honom att inställa sig å andre stadsläkarens tjänsterum, samt för barn, som skola intagas å Allmänna barnhuset. Distriktsläkare bör hafva sin bostad inom det honom anvisade distriktet.

Instruktioner m. m. Kungl. bref till Öfverståthållareämbetet angående förändrade bestämmelser för tillsättning af stadsläkare i Stockholm den 17 juni 1881. Instruktion för förste stadsläkaren i Stockholm den 3 dec. 1881. Instruktion för andre stadsläkaren i Stockholm den 3 dec. 1881. Hälsovårdsnämndens instruktion för distriktsläkarna i Stockholm den 26 nov. 1897.

Aflönningar m. m. Förstestadsläkare: 10,000 kr., däraf lön 7,000 kr., tjygr 3,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 1,000 kr. Andre stadsläkare: 6,000 kr., däraf lön 4,200 kr., tjygr 1,800 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Fem distriktsläkare: 3,800 kr., däraf lön 2,660 kr., tjygr 1,140 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr.; sju distriktsläkare: 3,400 kr., däraf lön 2,380 kr., tjygr 1,020 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr.; två distriktsläkare: 3,000 kr., däraf lön 2,100 kr., tjygr 900 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr.; en distriktsläkare: 2,400 kr., däraf lön 1,680 kr., tjygr 720 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr.

Förste stadsläkare.

Andersson, L. I., Hälsovårdsnämndens expedition, Kungsträdgårdsgatan 2 C; riks. 41 53, allm. 52 63; mottagningstid: 1—2.

Andre stadsläkare.

Aspelin, J. M., Myntgatan 5; polisens växel, riks. och allm.; mottagningstid: 9,30—10,30.

Läkaredistriktet.

Nikolai läkaredistrikt

(omfattande Storkyrkoförsamlingen).

Distriktsläkare.

Scholander, C. Th.; Svartmangatan 21 & 23; riks. 20 88; allm. 11 88 (privat); mottagningstid: 9—10.

Klara läkaredistrikt

(omfattande Klara församling samt den del af Adolf Fredriks församling, som ligger söder om Tegnérsgatan).

Distriktsläkare.

Erdmann, T. L.; Slöjdgatan 9; riks. 68 80; allm. Brunkeb. 29 60; mottagningstid: 9—10, (juni—sept. 10—11).

Kungsholms västra läkaredistrikt

(omfattande Kungsholms församling väster om Polhemsgatan).

Distriktsläkare.

Spangenberg, K. G. V.; Fleminggatan 51 A; riks. 87 16; allm. 183 00; mottagningstid: 9—10.

Kungsholms östra läkaredistrikt

(omfattande Kungsholms församling öster om Polhemsgatan).

Distriktsläkare.

Ljungström, V.; Handverkaregatan 23 D (till 1:sta okt., därefter Handverkaregatan 26); riks. 85 80; allm. Kungsh. 9 69; mottagningstid: sept—maj hvardagar 9—10, helgdagar 10—11; juni—aug. alla dagar 9—10.

Adolf Fredriks västra läkaredistrikt

(omfattande Adolf Fredriks församling norr om Tegnérsgatan och väster om Drottninggatan samt Gustaf Wasa och Mattei församlingar väster om Drottning- och Norrtullsgatorna).

Distriktsläkare.

Lagergren, J. E.; Upplandsgatan 33; riks. 21 05; allm. 4 60; mottagningstid: 9—10.

Adolf Fredriks östra läkaredistrikt

(omfattande Adolf Fredriks församling norr om Tegnérsgatan och öster om Drottninggatan samt den del af Gustaf Wasa och Mattei församlingar, som ligger öster om Drottning- och Norrtullsgatorna).

Distriktsläkare.

Holmgren, S. G., Odengatan 56; riks. 49 55; mottagningstid: 9—10.

Jakobs läkaredistrikt

(omfattande Jakobs församling samt den del af Johannes församling, som ligger söder om Brunnsgatan).

Distriktsläkare.

Malmsten, K. A.; Blasieholmstorg 9; riks. 29 44; allm. 5 28; mottagningstid: 9—11,30.

Johannes läkaredistrikt

(omfattande den del af Johannes församling, som ligger norr om Brunnsgatan samt den del af Engelbrekts församling, som ligger norr om Oden-gatan och väster om Stockholm—Rimbo-järnvägen).

Distriktsläkare.

Ekelund, C. M.; Tegnérs-gatan 6; riks. 65; allm. 212 51; mottagningstid: 8,30—9,30.

Östermalms västra läkaredistrikt

(omfattande den del af Engelbrekts församling, som ligger öster om Birgerjarls-gatan samt den del af Hedvig Eleonora församling, som ligger väster om Sibylle-, Stor- och Jungfrugatorna).

Distriktsläkare.

Sundberg, L. G. T.; Grefteuregatan 15; riks. 29 85; allm. 60 18; mottagningstid: hvardagar 9—10, sön- och helgdagar 9,30—10,30.

Östermalms östra läkaredistrikt

(omfattande den del af Hedvig Eleonora, som ligger öster om Sibylle-, Stor- och Jungfru-gatorna samt Oscars församling).

Distriktsläkare.

Tj. Jurén, H. M., Nybrogatan 41; riks. 26 99; allm. 3 72; mottagningstid: 9—10.

Katarina västra läkaredistrikt

(omfattande den del af Katarina församling, som begränsas af Värmdögatan, Nytorget, Nytorgs-gatan till Folkungagatan, denna gata till Göt-gatan, denna gata till Högbergsgatan samt församlingsgränsen västerut).

Distriktsläkare.

Olson, E.; Katarina Bangata 11; allm. 308 00; mottagningstid: 9—10.

Katarina norra läkaredistrikt

(omfattande den del af Katarina församling, som begränsas af församlingsgränsen i väster samt dennas fortsättning i Götgatan till Folkunga-gatan, denna gata till Renstjärnsgatan, denna gata till Tjärhofsgatan, denna gata till Erstagatan samt denna gata till Stadsgården).

Distriktsläkare.

Klingberg, A. F.; Folkungagatan 83; riks. 25 33; allm. 33 11; mottagningstid: 9—10.

Katarina östra läkaredistrikt

(omfattande den del af Katarina församling, som begränsas af Erstagatan från Stadsgården till Tjärhofsgatan, denna gata till Renstjärnsgatan, denna gata till Folkungagatan, denna gata till Nytorgs-gatan, denna gata till Nytorget samt Värmdögatan).

Distriktsläkare.

Gahn, H. R. C.; Renstjärnsgatan 15; riks. 95 68; allm. 135 33; mottagningstid: 9—10.

Maria västra läkaredistrikt

(omfattande den del af Maria församling, som ligger väster om Skinnarviksgatan, Torkel Knuts-sonsgatan till Tavastgatan, denna gata till Tim-mermansgatan samt denna gata och församlings-gränsen söderut).

Distriktsläkare.

Ericsson, A. V.; Hornsgatan 54; riks. 10 35; allm. 36 63; mottagningstid: 9—10.

Maria östra läkaredistrikt

(omfattande den del af Maria församling, som ligger öster om Skinnarviksgatan och Torkel Knutssonsgatan och i öfrigt begränsas af församlingsgränsen).

Distriktsläkare.

Åkerström, K. D.; Bellmansgatan 20; riks. 30 13; allm. 307 99; mottagningstid: 9—10.

Läkarebiträde åt obemedlade barnaföderskor.

Aflöningar m. m. Två läkare: arfvode 500 kr.; en läkare: arfvode 200 kr.

För Östermalm och Norrmalm.

Josephson, C. D.; Mästersamuelsgatan 4; riks. 17 49; allm. 69 10; mottagningstid: hvardagar 1,30—3.

För Staden inom broarna och Södermalm.

Granström, K. A.; Götgatan 30; riks. 3 64; Maria 3 34; mottagningstid: hvardagar 1,30—3, helgdagar 9—10, juni—sept. alla dagar 9—10.

För Kungsholmen.

Amanuensen å Allm. barnbördshuset; Handtverkaregatan 19; riks. 62 33; allm. 102 41.

Stockholms stads sjukhus.

(Adresser, telefoner, expeditionstider, se nedan).

Stadens under Hälsovårdsnämnden lydande egentliga sjukhus äro följande: Sabbatsbergs sjukhus, Sjukhuset S:t Göran, Provisoriska sjukhuset, Maria sjukhus, Södra barnbördshuset, Epidemijukhuset, Vårdanstalterna för sinnessjuka.

Allmänna försörjningsinrättningens afdelningar för kroppsjuka och sinnessjuka lyda under Fattigvårdsnämnden (se sid. 84).

Hälsovårdsnämnden utser årligen i dec. månad för det kommande året särskilda styrelser till förvaltning af hufvudstadens sjukhus med undantag af dem, som äro afsedda för vård af epidemiska sjukdomar och sinnessjuka, hvilka anstalter äro ställda under Nämndens omedelbara förvaltning. Hvarje sjukhusstyrelse består af fyra ledamöter jämte öfverläkaren eller, där est flere öfverläkare finnas, den af dem, som af Nämnden blifvit förordnad till sjukhusdirektör. Styrelse väljer inom sig ordförande, vice ordförande och kassadirektör. Styrelse sammanträder så ofta göromålets gång så fordrar, dock minst en gång i månaden.

Förste stadsläkaren åligger att öfvervaka sjukhusens verksamhet och förvaltning, och är han berättigad att deltaga i öfverläggningarna vid styrelsernas sammanträden, till hvilka han alltid skall erhålla kallelse. Öfverläkaren eller vid sjukhus med flere än en öfverläkare den af dem, som Hälsovårdsnämnden vid det årliga styrelsevalvet förordnar, är sjukhusets direktör och såsom sådan mellan styrelsens sammankomster sjukhusets inför styrelsen ansvarige styresman i den utsträckning och med den myndighet, som styrelsen bestämmer.

Öfverläkare tillsättes af Hälsovårdsnämnden medelst förordnande tills vidare. Öfverläkare är närmaste förman för å hans afdelning anställda underläkare och amanuenser.

Underläkare antages för högst tre år af Hälsovårdsnämnden efter hörande af vederbörande direktör eller öfverläkare. Amanuens antages för ett år af de särskilda sjukhusens styrelser efter inhämtande af yttrande från den öfverläkare, å hvars afdelning han skall tjänstgöra. Underläkare och amanuens åligger att vara boende inom det sjukhus, där han är anställd.

För att å sjukhus intagas bör den sjuke själf eller genom ombud på den för hvarje sjukhus bestämda mottagningstiden anmäla sig å sjukhusets mottagningssal och därvid:

1:o förete läkares intyg om sjukdomens beskaffenhet och om så påfordras prästbetyg;

2:o aflämna ansvarsförbindelse af vederhöftig person eller annan säkerhet för all sjukvårdskostnad äfvensom för begravningskostnad, ifall densamma skulle komma att af sjukhuset bestridas.

För erhållande af kostnadsfri sjukvård skall rotemanns intyg företes ang. bostad, fattigdom och fattigvårdshemort.

Personer, träffade af olyckshändelse eller sjukdomsfall, som fordrar hastig hjälp, intagas alla tider på dygnet, och böra i sådant fall ofvan bestämda handlingar ofördröjligen anskaffas.

Stadgar. Hälsovårdsnämndens stadgar för Stockholms stads sjukhus den 26 mars 1904.

Sabbatsbergs sjukhus.

Dalagatan 9 & 11; riks. 5 46; allm. 217 91;

Mottagningstider: för invärtes sjuka 11—12; för utvärtes sjuka 10—11; för kvinno-sjukdomar 10,30—11.

Besökstider: allmänt rum 1—3 alla dagar; isolerings- och tuberkulospaviljongerna söndagar och onsdagar 1—2.

Mera än 15 års förhandlingar mellan de kommunala myndigheterna föreging beslutet om detta sjukhus byggnad. Dessa förhandlingar inleddes genom tillsättandet år 1858 af en kommitté och avslutades genom Stadsfullmäktiges godkännande den 2 dec. 1872 af de framställda förslagen. Den nya sjukhusanläggningen, hvilken i jan. 1879 med 340 sängar kunde öppnas för sjukas emottagande, har tid efter annan kompletterats genom åtskilliga nya byggnader och äfven genom andra viktiga förbättringar. Sjukhusets 368 sängar äro fördelade på fyra afdelningar: två medicinska med 218 sängar, en kirurgisk med 124 samt en gynekologisk med 26. På den sistnämnda meddelas klinisk undervisning, hvarför o. professors i gynekologi och obstetrik vid Karolinska institutet där uppehåller sjukvården, biträdd af en amanuens. På de medicinska afdelningarna äro anställda två öfverläkare, en underläkare och två amanuenser, på den kirurgiska en öfverläkare, en underläkare och två amanuenser.

Inom sjukhuset finnes ett konvalescenthem, tillkommet genom en enskild donation, samt en upptagningsanstalt för hastigt insjuknade (se sid. 61).

Enligt Stadsfullmäktiges beslut år 1907 skall sjukhuset väsentligt utvidgas.

Vid sjukhuset hålles kirurgisk poliklinik 10—11, hvarvid kostnadsfritt behandlas personer, som styrka sig eller prövas vara medellösa. Mindre bemedlade betala en krona för hvarje besök.

Stat år 1907. Utgifter: 321,800 kr.; inkomster: 47,600 kr.

Aföningar m. m. Direktör: arfvode 1,000 kr. Tre öfverläkare: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjygr 1,350 kr. Två underläkare: 2,500 kr., däraf lön 1,750 kr., tjygr 750 kr. Fyra amanuenser: arfvode 1,500 kr. Obducent: arfvode 1,800 kr. Operationsköterska: lön 600 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Fjorton sjuksköterskor: lön 500 kr. dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Ett sjuksköterskebiträde: 350 kr.;

sjutton sjuksköterskebiträden: 250 kr. Till styrelsens disposition för gymnastik och massagebehandling för å sjukhuset intagna patienter, högst 1,200 kr. Syssloman: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr., med skyldighet att jämväl ombesörja räkenskapsföringen vid upptagningsanstalten (se sid. 61). Predikant (tillika predikant vid Sabbatsbergs ålderdomshem, hvarifrån halfva lönen beräknas): 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Organist och sångare: arfvode 200 kr. Protokollsförare: arfvode 400 kr. Skrifbiträde: 1,200 kr. Husmoder: 800 kr., däraf lön 560 kr., tjygr 240 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Maskinist: 1,800 kr., däraf lön 1,260 kr., tjygr 540 kr., dessutom ett ålderstillägg å 200 kr. Ena maskinistbiträdet: 1,200 kr.; andra maskinistbiträdet: 800 kr. Två eldare: 460 kr. Två vaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Portvakt (med skyldighet att svara för trädgårdens skötsel): lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Nattvakt: 750 kr. Baderska: lön 300 kr., dessutom ett ålderstillägg å 60 kr. Köksförestånderska: lön 800 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Tvättförestånderska: lön 500 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Baderskebiträde och tvätterska: 180 kr. Fem drängar: 400 kr. En öfverkokerska: 360 kr. En underkokerska: 300 kr. Sex köksbiträden: 240 kr. En städerska: 300 kr. Tjugutvå städerskor: 216 kr. Nio tvätterskor: 660 kr.

Dessutom åtnjuta: underläkare och amanuenser bostad med möbler, eldning och städning, operationssköterska, sjuksköterskor, sjuksköterskebiträden, husmoder, ett maskinistbiträde, eldare, baderska, köksförestånderska, tvättförestånderska, baderskebiträdet, tvätterska, drängar, öfverkokerska, underkokerska, köksbiträden, städerskor bostad, ved och kost, syssloman, maskinist, vaktmästare, portvakt och nattvakt bostad och vod. Om bostad och ved lämnas åt predikant, minskas lönen med 1,000 kr.; om kost ej lämnas åt ett maskinistbiträde och tvättförestånderska, höjes den kontanta aflöningen för maskinistbiträden med 300 kr., för tvättförestånderska med 200 kr.; om kost lämnas åt nattvakt, minskas hans kontanta aflöning med 400 kr.

Styrelsens ledamöter.

Kinander, C. E., vice härads höfding, stadsfullm.;
Lundbergh, G. H., grosshandlare, stadsfullm.;
Nyström, C. H. L., med. och fl. dr., ordf.;
Wetterdal, H., öfverläkare, direktör; Örtensblad, K. O. Th., civilingenjör.

Protokollsförare.

Linroth, F. S.

Direktör och öfverläkare.

Wetterdal, H.

Öfverläkare.

Perman, E. S.; Bruhn-Fähræus, E. G. M., docent.

Underläkare.

Karlsson, K. A.; Uhlemann, A. W.

Amanuenser.

Wikner, R. P. E.; Edholm, E.; Hylin, P. U.; Siltversparre, E.

Obducent.

Wallis, C., professor.

Operationsköterska.

Llander, A. U. M.

Sjuksköterskor.

Öhrvall, J. E.; Grandien, M. U.; Abramson, A. H.; Rist-Gad, A.; Jakobson, K.; Göranson, A.; Johansson, E. A.; Brunius, I. H. P.; Vogel, A. M.; Thomander, G.; Thålin, G.; Lönngrén, S.; Johansson, T.; Andersson, H.

Dessutom aderton sjuksköterskebiträden.

Predikant.

Lundström, E. H. J.

Organist.

Eklund, Louise R.

Syssloman.

Johansson, A. G. Allm. 21791; mottagnings-tid 9—2.

Skrifbiträde.

Zettergren, E. E.

Husmoder.

Geijer, I. G.

Köksförestånderska.

Westerberg, M. J.

Tvättförestånderska.

Ljungberg, A.

Maskinist.

Nordström, C. L.

Vaktmästare.

Eriksson, A. W.; Söderberg, W. A.

Portvakt.

Johansson, J. A.

Dessutom två maskinistbiträden, två eldare, fem drängar, en nattvakt, en baderska, ett baderskebiträde, en öfverkokerska, en underkokerska, sex köksbiträden, tjugutre städerskor, nio tvätterskor.

Sjukhuset St Görän.

Stadshagen; riks. 2164; allm. 4716.

Mottagningstider. Veneriska och hudsjukdomar (äfven poliklinik): hvardagar, för män 12—1; för kvinnor 1,30—2; sön- och helgdagar, för män 9—10; för kvinnor 10,30—11.

Tuberkulosjukdomar: hvardagar 10,30—11.

Besökstider. Å afd. för veneriska och hudsjukdomar: allmänt rum onsdagar 10—11; halfenskidt rum dessutom söndagar 11—1. Å tuberkulosafdelningen: söndagar, tisdagar och torsdagar 10—11,30; öfriga tider efter läkarens särskilda tillstånd.

Den första plats i Stockholm, hvarest veneriskt sjuka vårdades i afskild lägenhet, lär hafva varit Danviken. Där behandlades sedan början af 1700-talet de bland hjonen, som ledo af svårartad venerisk sjukdom, i en särskild sjukstuga, som sedermera började kallas kurhus. På 1730-talet började man öfversända dit veneriskt sjuka från staden. Sedan det nya sinnessjukhuset å Danviken blifvit färdigt år 1788, utvidgades afdelningen för veneriskt sjuka till 50 platser, men på grund af de sinnessjukas växande mängd måste efter 1812 detta utrymme inskränkas. Den 1 april 1814 stängdes Danviken för de veneriskt sjuka, sedan ett provisoriskt kurhus på 20 sängar för stadens behof inrättats å Kungsholmen. År 1813 uppdrog Öfverståthållaren åt särskilda kommitterade att undersöka beskaffenheten af redan befintliga sjukvårdsinrättningar och behofvet af förbättrade och utvidgade anstalter till veneriskt sjukets botande samt afgifva betänkande om där-till tjänliga medel och utvägar. I utlåtande den 24 febr. 1814 föreslogo dessa kommitterade, att ett kurhus å 100 sängar skulle inrättas samt att den å Kungsholmen befintliga kronobränneriegen-domen skulle för detta ändamål förvärfvas från statsverket.

Sedan rikets ständer i anledning af Kungl. proposition medgifvit, att denna egendom finge upplåtas till begagnande för den gemensamma kurhusinrättningen för Stockholms stad och län, samt sedan nödiga reparationer och inredningsarbeten verkstälts, inflyttade såväl stadens som länets patienter i den nya anstalten i oktober 1816. Redan i slutet af 1820-talet började svårigheter att uppstå i fråga om utrymmet, hvarför tid efter annan provisoriska åtgärder måste vidtagas, och år 1844 beslöts en större tillbyggnad af kurhuset. Dels på grund af det ytterst bristfälliga skick, hvaruti kurhusets byggnader råkade, och dels emedan sjukhuset snart visade sig allt mera otillräckligt, blef frågan om nya lokaler allt mera trängande. Flera förslag uppjordes och härtill, det första redan år 1860, men fölle hufvudsakligen till följd af de betänkligheter, som stadens myndigheter hyste mot nedläggande af större kostnader på kurhusinrättningens tomt, så länge icke denna var med full äganderätt öfver-låten af staten till staden och länet. Sedan flera

framställningar härom blifvit af Riksdagen af-slagna, gjorde sig den åsikten allt mera gällande, att ett nytt sjukhus för veneriska patienter borde uppbyggas för kommunens räkning på annan plats. Till byggnadsplats föreslogos olika ställen, tills man slutligen enades om det nya sjukhusets förläggande till sydligare delen af Stadshagen på Kungsholmen, där byggnadsarbetet påbörjades år 1886 och fullbordades 1888. Sjukhuset, som be-nämndes St Görän, skulle visserligen i första rum-met användas för vård af veneriskt sjuka och af patienter med hudsjukdomar, men vid dess inrät-tande hade man dock blicken fäst på en fram-tida användning äfven för andra sjukdomar. Vid tider af större sjuklighet i Stockholm hafva också på sjukhuset anordnats afdelningar för olika invärtes sjukdomar. I början af år 1902 öppnades vid sjukhuset i en nyuppförd paviljong en sär-skild afdelning med 108 sängar för sjuka med hemortsrätt i Stockholm lidande af lungtuberkulos i mera framskridet stadium, och år 1907 utåka-des denna afdelning med en andra sjukpaviljong. Sängantalet är 504, af hvilka 272 komma på af-delningen för veneriska och hudsjukdomar samt 232 (siffran kan något höjas) på afdelningen för tuberkulos.

Sjukhuset skall för medellösa och mindre bemedlade, lidande af veneriska eller hudsjuk-domar, hålla kostnadsfri poliklinik, för män 12—1, för kvinnor 1,30—2.

Stat år 1907. Utgifter: 364,200 kr., in-komst: 22,400 kr.

Aflöningar m. m. Direktör: arfvode 1,000 kr. En öfverläkare: 3,000 kr., däraf lön 2,100 kr., tjygr 900 kr.; en öfver-läkare: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr.; öfverläkare vid tuberkulosafdel-ningen: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjygr 1,350 kr. Underläkare: 2,500 kr., däraf lön 1,750 kr., tjygr 750 kr. Tre amanuenser: arfvode 1,500 kr.; amanuens för polikliniken: arfvode 1,800 kr.; amanuens för kliniken, af-lönad af Karolinska institutet med 900 kr. Elfva sjuksköterskor: lön 500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Tjungaotta sjuksköterskebiträden: 250 kr. Sysso-man: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Predikant: arfvode 1,200 kr. Proto-kollsförare: arfvode 300 kr. Skrifbiträde: 1,200 kr. Husmoder: 800 kr., däraf lön 560 kr., tjygr 240 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Maskinist: 1,800 kr., däraf lön 1,260 kr., tjygr 540 kr., desntom ett ålderstillägg å 200 kr. Maskinistbiträde: 800 kr. Sex eldare: 460 kr. Ene vakt-mästaren: lön 1,000 kr., dessutom två ål-derstillägg, hvardera å 100 kr.; andre vakt-mästaren: lön 900 kr., dessutom två ålders-tillägg, hvardera å 100 kr. Portvakt: lön 600 kr. Badare: lön 1,100 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Baderska: lön 300 kr.,

dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Köksföreständerska: lön 800 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Tvättföreständerska: lön 500 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Fem drängar: 400 kr. Latrintömmerska: 600 kr. Strykerska: 450 kr. Ett köksbiträde: 360 kr.; två köksbiträden: 300 kr.; åtta köksbiträden: 240 kr. En baderska: 300 kr. Sexton städerskor: 240 kr. Elfva tvätter-skor: 2 kr. pr dag. En snickare: 3,50 kr. pr dag. Två sömmerskor: 1,50 kr. pr dag.

Dessutom åtnjuta: underläkare, tre amanuenser och amanuens vid kliniken bostad med möbler, eldning och städning; syssloman, maskinist, vaktmästare och portvakt bostad och ved; sjuk-sköterskor, sjuksköterskebiträden, husmoder, maskinistbiträde, eldare, baderska, köksföreständerska, tvättföreständerska, köksbiträden, städerskor och drängar bostad, ved och kost; strykerska, snickare och sömmerskor kost.

Om kost lämnas åt portvakt och badare, minskas lönen med 300 kr.

Styrelsens ledamöter.

Busch, O. A., major, ordf.; Welander, E. W., professor, verkst. dir.; Dahlgren, E. W., öfverbibliotekarie; von Rosen, G. P. A., grefve, hofrättsråd, stadsfullm.; Enell, H. G. O., apotekare, stadsfullm.

Protokollsförare.

Gyllensvärd, G. W.

Direktör och öfverläkare.

Welander, E. W.

Öfverläkare.

Möller, L. M.; Carlsson, Sture C. (vid tuberkulosafdelningen).

Underläkare.

Sandman, F.

Amanuenser.

Wiman, A. T.; Asplund, E. G.; Rothman, N. G.; Almkvist, J., (vid polikliniken); Bergvall, J. Fr., (för kliniken).

Sjuksköterskor.

Börjesson, A. M.; Johannisdotter, K. K. E.; Fougstedt, A. O.; Andersson, J. K.; Svendsdotter, K.; Kinberg, E. H. W.; Askenstedt, G. E.; Westermark, A. K.; Olsson, G.; Pettersson, A. M.; Andersson, G. S.

Dessutom tjugufatta sjuksköterskebiträden.

Predikant.

Rosenius, P. J.

Syssloman.

Hellsten, F. W.; riks. 21 54; allm. 90 64; 11—3.

Skrifbiträde.

Mild, C. A.

Husmoder.

Erngren, A. L. H.

Föreständerskor.

Göransson, S. A. G. (för köket); Wästberg, B. M. (för tvätten).

Maskinist.

Gustafsson, J. R.

Vaktmästare.

Wallin, E. J.; Johansson, J. A.

Portvakt.

Carlsson, Lovisa.

Dessutom ett maskinistbiträde, sex eldare, en badare, en baderska, fem drängar, en latrintömmerska, en strykerska, elfva köksbiträden, sexton städerskor, elfva tvätter-skor, en snickare och två sömmerskor.

Provisoriska sjukhuset.

Åsögatan 97; riks. 72 20; allm. 31 90; möttagnings-tid: 9—11; besöks-tid: 1—3.

Provisoriska sjukhuset upprättades såsom en ersättning för Katarina sjukhus, hvilket måst fullständig tagas i anspråk för beredande af rum för det ständigt växande antalet sinnessjuka, som Nämnden måste lämna vård, intill dess plats å hospital kunde blifva ledig. För ändamålet förhryrdes nybyggda egendomen nr 9 i kvarteret Oron med adressnummer 97 vid Åsögatan (egendomen numera inköpt af Staden) och 32 vid Ny-torgsgatan. Den 13 febr. 1903 kunde det nya sjukhuset, hvars namn bestämts till Provisoriska sjukhuset, öppnas, sedan å Katarina sjukhus ännu kvarvarande sjuke, äfvensom där anställda läkare och öfrig personal med undantag af en del ekonomibetjäning dit öfverflyttats. Sjukhuset rymmer 100 platser, fördelade på en mansafdelning, förlagd till våningarna en och två trappor upp med tillsammans 66 sjuksängar, och en kvinnosafdelning förlagd till våningen tre trappor upp innehållande 34 sängar.

Stat år 1907. Utgifter: 100,800 kr.; inkomster: 4,000 kr.

Af löningar m. m. Öfverläkare: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjpr 1,350 kr. Underläkare: 2,500 kr., däraf lön 1,750 kr., tjpr 750 kr. Obducent: arvode 300 kr. Fyra sjuksköterskor: lön 500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Nio sjuksköterskebiträden: 250 kr. Till styrelsens disposition för gymnastik- och massage-behandling för å sjukhuset intagna patienter,

högst 600 kr. Syssloman: 2,700 kr., däraf lön 1,890 kr., tjgr 810 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 900 kr. Predikant: arfvode 800 kr. Organist och sångare: arfvode 200 kr. Protokollsförare: arfvode 300 kr. Skrifbiträde: 600 kr. Maskinist: lön 1,400 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Eldare: 760 kr. Vaktmästare: lön 900 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Portvakt: 200 kr. Baderska: lön 240 kr., dessutom ett ålderstillägg å 60 kr. Köksförestånderska: lön 600 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. En dräng: 600 kr., däraf lön 500 kr., beklädnads-hjälp 100 kr.; tre drängar: 400 kr. Kokerska: 336 kr. Två köksbiträden: 204 kr. Ena städerskan: 420 kr.; andra städerskan: 204 kr.

Dessutom åtnjuta underläkare bostad med möbler, eldning och städning; sjuksköterskor, sjuksköterskebiträden, portvakt, baderska, köksförestånderska, drängar, kokerska, köksbiträden och en städerska bostad, ved och kost; syssloman, vaktmästare och tvättförestånderska bostad och ved; eldaren och en städerska kost.

Om bostad och ved lämnas maskinist och eldare, minskas lönen med 300 kr.; om kost ej lämnas åt dräng, höjes lönen med 260 kr.

Styrelsens ledamöter.

Dahlberg, A. E., rådman, stadsfullm., ordf.; Lagergren, A. L., f. d. kamrer; Larsson, G., byggmästare, stadsfullm.; Schöntal, A. R., ingenjör, stadsfullm.; Wernmark, L. V. M., öfverläkare, direktör.

Protokollsförare.

Wallin, K. H. (se nedan).

Direktör och öfverläkare.

Wernmark, L. V. M.

Underläkare.

Kjellin, G. V.

Obducent.

Sundberg, G.

Sjuksköterskor.

Bredberg, H. V.; Gedda, A. M.; Andersson, A. K.; Wirström, S. A.

Dessutom nio sköterskebiträden.

Predikant.

Klefbeck, E. A.

Organist och sångare.

Wallin, K. H.

Syssloman.

Holmberg, G. A.

Skrifbiträde.

Holmberg, Olena.

Köksförestånderska.

Johansson, J.

Tvättförestånderska.

Andersson, L.

Maskinist.

Pettersson, J.

Vaktmästare.

Eriksson, C. A.

Portvakt.

Bark, Charlotta.

Dessutom en eldare, en baderska, fyra drängar, en kokerska, två köksbiträden och två städerskor.

Maria sjukhus.

Vollmar-Yxkullsgatan 25; riks. 15 80; allm. 35 00. Mottagningstid: 9—11; å polikliniken: måndagar, onsdagar, lördagar 10—11. Besökstid: allmänt rum alla dagar 1—3.

År 1874, då bristen på sjukhus i Stockholm var synnerligen stor, inköptes för Stadens räkning en med en större fabriksbyggnad och ett boningshus bebyggd, 123,555 kv.-fot mätande egendom mellan Vollmar-Yxkulls- och Gamla Prästgårdsgatorna för att användas till sjukhus. För ändamålet apterades fabriksbyggnaden, hvare med ingången af år 1876 ett sjukhus på 130 sängar öppnades, hvilket från och med 1878 benämndes Maria sjukhus. Genom tillbyggnader 1885 och 1896 hafva dels förbättrade bostadsförhållanden vunnits för tjänstepersonalen, dels lämplig lokal kunnat inredas för sjukhusets polikliniska verksamhet, som småningom blifvit ganska omfattande. Ny ekonomibyggnad uppfördes 1906. Sängantalet är 153, hvaraf en tredjedel för utvartes och två tredjedelar för invartes sjuka. På sjukhustomten ligger äfven en upptagningsanstalt (se sid. 61) för hastigt insjukuade, hufvudsakligen afsedd för personer, som nattetid omhändertagas af polis och hvilkas omedelbara inläggande på sjukhusen skulle verka störande för de öfriga sjuka.

Den med sjukhuset förenade kirurgiska polikliniken, som är öppen måndagar, onsdagar och lördagar 10—11, hålles kostnadsfri för medellösa; mindre bemedlade betala 1 krona för hvarje besök.

Stat år 1907. Utgifter: 128,000 kr.; inkomster: 11,000 kr.

Aflöningar m. m. Direktör och öfverläkare: 5,000 kr., däraf lön 3,150 kr., tjygr 1,850 kr., direktörsarfvode 500 kr. Underläkare: 2,500 kr., däraf lön 1,750 kr., tjygr 750 kr. Amanuens: arfvode 1,500 kr. Extra amanuens: arfvode 1,500 kr. Obducent: arfvode 600 kr. Operationssköterska: lön 600 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Fem sjuksköterskor: lön 500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Sex sjuksköterskebiträden: 250 kr. Massös: 600 kr. Syssloman: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr., (platsen gemensam för Maria sjukhus och Stockholms stads Barnbördshus) med skyldighet att jämväl ombesörja räkenskapsföringen vid Maria upptagningsanstalt för hastigt insjuknade. Predikant: arfvode 600 kr. Protokollsförare: arfvode 300 kr. Maskinist: 1,800 kr., däraf lön 1,260 kr., tjygr 540 kr., dessutom ett ålderstillägg å 200 kr. Två eldare: 460 kr. Ene vaktmästaren: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr.; andre vaktmästaren: lön 900 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Portvakt: lön 450 kr. Baderska, lön 240 kr.; dessutom ett ålderstillägg å 60 kr. Köksförestånderska: lön 800 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr., (platsen gemensam för Maria sjukhus och Stockholms stads Barnbördshus). Tvättförestånderska: lön 600 kr., dessutom ett ålderstillägg å 60 kr., (platsen gemensam för Maria sjukhus och Stockholms stads Barnbördshus). Två drängar: lön 400 kr. Sömmerska: lön 660 kr. Ena kokerskan: lön 360 kr.; andra kokerskan: lön 300 kr. Fem köksbiträden: lön 240 kr. Sju tvätterskor: lön 720 kr. En städerska: lön 240 kr.; sex städerskor: lön 200 kr.

Underläkare och amanuens, som turvis äro jourhavande vid sjukhuset, uppbära därför tillsammans 100 kr. pr månad utöfver den i staten upptagna lönen. Dessutom åtnjuta: underläkare, amanuens och extra amanuens bostad med möbler, eldning och städning; operationssköterska, sjuksköterskor, sjuksköterskebiträden, eldare, baderska, köksförestånderska, tvättförestånderska, drängar, kokerskor, köksbiträden och städerskor bostad, ved och kost; syssloman, maskinist, vaktmästare och portvakt bostad och ved.

Styrelsens ledamöter.

Hallberg, E. F. M., rådman; Peterson, E. R., fördelningsläkare, ordf.; Pettersson, C. G., disponent; Rissler, J. G., öfverläkare, dir.; Winborg, J. Th., fabriksör, v. ordf.

Protokollsförare.

Bowallius, R. M.

Direktör och öfverläkare.

Rissler, J. G.

Underläkare.

Bellander, B. F. A.

Amanuens.

Sommarin, S. D.

Extra amanuens.

Lidén, H. (afgick 1 maj).

Obducent.

Hedrén, G.

Operationssköterska.

Wallengren, A. A.

Sjuksköterskor.

Jansson, E. F.; Theorin, H. E. T.; von Otter, E. S.; Sjöstedt, G. F.; Norrbín, E. I. N.

Dessutom sex sjuksköterskebiträden och en massös.

Predikant.

Hildebrand, B. A.

Syssloman.

Samuelson, N. T. H.; riks. 23 30; allm. 136 56; mottagningstid: 9—1.

Köksförestånderska.

Göranson, S. A. G.

Tvättförestånderska.

Wästberg, B. M.

Maskinist.

Rundblad, G. A. F.

Vaktmästare.

Öhman, J. E.; Petersson, P. A.

Portvakt.

Kärström, A. E. M.

Dessutom två eldare, en baderska, två drängar, en sömmerska, två kokerskor, fem köksbiträden, sju tvätterskor och sju städerskor.

Stockholms stads barnbördshus.

Volmar-Yxkullsgatan 29; riks. 6 44; allm. 132 77; besökstid: 1—3.

Detta barnbördshus, som är Stockholms kommuns förlösningsanstalt, har uppkommit ur de provisoriska barnbördsanstalter, hvilka Stadens myndigheter sett sig nödsakade att inrätta. År 1864 inrymdes en dylik provisorisk anstalt i huset nr 22 Vollmar-Yxkullsgatan. Samma lokal togs följande året ånyo för samma ändamål i anspråk och från denna tid blef det »Provisoriska barnbördshuset» bestående. Till 1871 var det inrymdt i nys-

nämnda, för ändamålet förhyrda lokal, men flyttades då till huset nr: 27 vid samma gata. Detta förvärfvades af Staden år 1874 på samma gång som Maria sjukhusområde. Huset om- och tillbyggdes 1882, hvarefter namnet Provisoriska barnbördshuset utbyttes mot Södra barnbördshuset, och detta namn utbyttes mot Stockholms stads barnbördshus, då detsamma öppnades i dess nya lokal i Kv. Grimman.

Den 14 januari 1898 uppdrog Hälsovårdsnämnden åt särskilda kommitterade att uppgöra förslag till de åtgärder, som vore att vidtaga för afhjälpande af behofvet af ökad utrymme för Södra barnbördshuset. Sedan kommitterade i anledning häraf uppgjort förslag till nytt barnbördshus å omkring 100 sängar, förlagdt till det af Stadsfullmäktige för sjukhusändamål reserverade kvartoret Grimman, beslöto Stadsfullmäktige med godkännande af det sålunda uppgjorda förslaget för arbetets utförande att anslå ett belopp af 625,000 kr. för ändamålet. Stadsfullmäktige hafva och förklarat sig villiga att låta uppföra och utrusta till bostäder och hus-håll för barnmorskeleverna äfvensom för undervisningen erforderliga lokaler, samt bekosta underhåll af desamma och deras inventarier jämte ljus och bränsle mot ett årligt bidrag från statsverkets sida af 5,000 kr., dock under villkor att barnmorskeleverna förpliktigas att vara boende inom anstalten äfvensom att själfva bestrida kostnaderna för sin utspisning. Erbjudandet har af staten mottagits men de föreslagna anordningarna ännu endast delvis realiserats.

De nya lokalerna togos i anspråk den 19 febr. 1907.

Stat år 1907. Utgifter: 128,900 kr.; inkomster: 12,650 kr.

Aflönningar m. m. Direktör: arfvode 500 kr. Öfverläkare: 1,500 kr., däraf lön 1,050 kr., tjogr 450 kr., åtnjuta såsom barnmorskelärare lön af statsverket. Biträdande läkare: 1,500 kr., däraf lön 1,050 kr., tjogr 450 kr., åtnjuta såsom barnmorskelärare lön af statsverket. Amanuens: arfvode 1,500 kr. Obducent: arfvode 500 kr. Fyra barnmorskor (bland dessa har en såsom instruktionsbarnmorska äfven lön af statsverket) lön 600 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Fyra sköterskor: lön 500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Skrifbiträde: 1,500 kr. Prästerligt biträde: arfvode 1,000 kr. Husmoder: 800 kr., däraf lön 560 kr., tjogr 240 kr., de-sutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Maskinistbiträde: 800 kr. Eldare: 460 kr. Vaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. För bestridande af portvaktsgöromål: 500 kr. Dräng: 400 kr. Sömmerska: 660 kr. Tvättterska: 720 kr. Tre städerskor: 200 kr.

Dessutom åtnjuta: amanuens bostad med eldning och städning: barnmorskor, sköterskor, husmoder, maskinistbiträde, eldare, dräng och

städerskor bostad, ved och kost; vaktmästare bostad och ved.

Om kost ej lämnas till maskinistbiträdet, höjes lönen med 300 kr.

Styrelse.

Styrelsen är densamma som för Maria sjukhus (se sid. 58), dock äger direktören för Barnbördshuset i frågor rörande detta att deltaga i styrelsens öfverläggningar och beslut.

Direktör och öfverläkare.

Sondén, C. M.

Biträdande läkare.

Alin, E. F. E.

Amanuens.

Felländer, J.

Obducent.

(Se Maria sjukhus).

Barnmorskor.

Sehardt, A. K. E. (instruktionsbarnmorska);
Patterson, E. A.; Sundqvist, L. M.; Ljungberg, N.

Sköterskor.

Nyberg, A. M.; Lagerbäck, G. V. W.; Stjernström, A. M.; Olsson, I. M.

Prästerligt biträde.

(Se Maria sjukhus).

Syssloman.

(Se Maria sjukhus).

Skrifbiträde.

Karlson, Maria Fredrika.

Husmoder.

Wickström, A. W.

Maskinistbiträde.

Johanson, J. P.

Vaktmästare och portvakt.

Vakanta.

Dessutom en eldare, en dräng, en sömmerska, en tvättterska och tre städerskor.

Epidemisjukhuset.

Valhallavägen, nära Roslagsgatan, uppfartsväg från Ingemarsgatan; riks. 12 89, 13 99 och 60 89, portvaktens växelstation; besöks-tid: 12,30—1. (Se f. ö. nedan).

En af Kungl. Maj:t tillsatt kommitté med uppgift att afgifva förslag till sjukvårdens förbättrande i hufvudstaden hemställde i ett 1827

afgifvet betänkande bland annat, att ett provisoriskt sjukhus skulle inrättas för att vid inträffande epidemier eller mera utbredd sjuklighet mottaga sådana sjuka, som icke kunde eller borde på andra sjukvårdsanstalter vinna inträde. Detta blef också Kungl. Maj:ts beslut, och för ändamålet uppläts Katarina f. d. kronbrännerieregendom vid Nya Sandbergsgatan på Södermalm. Verkställigheten för öfrigt öfverläts åt Stadens myndigheter, hvilka sedan alltjämt bestridt utgifterna för och förvaltad anstalten, som togs i bruk den 22 juli 1831. Detta provisoriska sjukhus, såsom det ända till år 1878 kallades, var således Stockholms första epidemisjukhus.

Den ifrågakvarande anstalten omorganiserades vid denna tidpunkt till ett vanligt sjukhus under namn af Katarina sjukhus, churu vården af smittosamma sjukdomar fortfarande blef en af dess viktigaste uppgifter.

Genom 1874 års hälsovårdslagstiftning (gällande för Stockholm fr. o. m. 1878) ställdes på kommunerna fordran på särskilda sjukhus för vård af smittosamma sjukdomar.

Uppförandet af ett sådant sjukhus blef i Stockholm länge uppskjutet på grund af svårigheten att finna en tjänlig byggnadsplats. I afvaktan härpå användes egendomen nr 82 vid Hornsgatan jämte en del af Katarina sjukhus såsom epidemisjukhus. Sedan Staden i slutet af år 1888 förvärfvat äganderätten till en vidsträckt, obebyggd bergplatå i den nordligaste, intill Djurgårdsområdet gränsande delen af Staden, reserverades däraf omkring 60,000 kv.-meter till plats för ett nytt epidemisjukhus, och i början af 1890 anstogs Stadsfullmäktige 680,000 kr. för ett sjukhus på 170 sängar. Det nya sjukhuset kunde tagas i användning den 18 sept. 1893. Atskilliga utvidgningar ha sedan dess ägt rum, så att sjukhuset för närvarande har utrymme för 375 patienter. Utvidgningar pågå.

De sjukdomar, som å Epidemisjukhuset särskildt behandlas, äro förnämligast secharlakansfeber, difteri, fläcktyfus, smittkoppor, rödsot och asiatisk kolera.

För anhöriga finnes tillfälle att efter erhållet tillstånd i besöksrummen kl. 12,30—1 samtala med de patienter, hvilkas tillstånd det medgifver. Upplysningar om patienternas tillstånd meddelas till anhöriga hvarje dag kl. 12,30—1 af sjukhusets öfverläkare å mottagningsalen. Telefoniska upplysningar angående patienterna lämnas 9—10 och 6—7 (rikstelefon).

Stat år 1907. Utgifter: 469,300 kr.; inkomster: 25,400 kr.

Afönningar m. m. Direktör och öfverläkare: 6,500 kr., däraf lön 3,850 kr., tjygr 1,650 kr., direktörsarfvode 1,000 kr. Underläkare: 2,500 kr., däraf lön 1,750 kr., tjygr 750 kr. Amanuens: arfvode 1,500 kr. Åtta sjuksköterskor: lön 600 kr., dessutom två ålderstillägg, hvaradera å 100 kr. Tolf sjuksköterskebiträ-

den: 300 kr. Nitton (antalet växlande) extra sjuksköterskebiträden: 240 kr. Syssemän: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvaradera å 300 kr. samt 50 kr. årligen för tillsyn af Nämndens sjuktransportvagnar. Predikant: arfvode 900 kr. Skrifbiträde: 1,200 kr. Husmoder: 800 kr., däraf lön 560 kr., tjygr 240 kr., dessutom två ålderstillägg, hvaradera å 100 kr. Maskinist: 1,600 kr., däraf lön 1,120 kr., tjygr 480 kr., dessutom ett ålderstillägg å 200 kr. Maskinistbiträde: 600 kr. Fyra eldare: 460 kr. Vaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvaradera å 100 kr. Portvakt: lön 550 kr. Nattevakt: 900 kr. Köksföreständerska: lön 600 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Tvåttföreständerska: lön 500 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Förste dräng: 500 kr.; en dräng 500 kr., däraf beklädnadshjäl 100 kr.; två drängar: 400 kr. Kokerska: lön 360 kr. Tre köksbiträden: 240 kr.; två köksbiträden: 216 kr. En tvätterska: 264 kr.; tre tvätterskor: 240 kr.; en tvätterska: 216 kr. Två städerskor: 240 kr.

Underläkare och amanuens, som turvis äro jourhavande vid sjukhuset, uppbära därför tillsammans 100 kr. pr månad utöfver den i staten upptagna lönen. Dessutom åtnjuta: underläkare och amanuens bostad med möbler, eldnings och städning; sjuksköterskor, sjuksköterskebiträden, extra sjuksköterskebiträden, husmoder, maskinistbiträde, eldare, köksföreständerska, tvättföreständerska, drängar, kokerska, köksbiträden, tvätterskor och städerskor bostad, ved och kost; syssemän, maskinist, vaktmästare, portvakt och nattevakt bostad och ved.

Styrelse.

Hälsovårdsnämnden.

Direktör och öfverläkare.

Hellström, T. G.

Underläkare.

Rohlin, J. F.

Amanuens.

Linder, J. K.

Sjuksköterskor.

Karlsson, H. J.; Lindhe, A. Ch.; Liljevall, H.; Arnell, N.; Carlman, H. M.; Sellman, H. M. H.; Vakant.

Dessutom tolf sjuksköterskebiträden och nitton (antalet växlande) extra sjuksköterskebiträden.

Predikant.

Mörner, A. K.

Syssloman.

Åhlin, J. A.; riks., sjukhusets växel; allm. 48 01;
mottagningsstid: 9—1.

Skrifbiträde.

Åhlin, A. Hj. D.

Husmoder.

Kajser, W.

Köksförestånderska.

Almgren, C. W.

Trättförestånderska.

Jonsson, A. Ch.

Maskinist.

Halling, J. L.

Vaktmästare.

Löfqvist, C. A.

Portvakt.

Tidblom, Julia Karolina.

Nattvakt.

Andersson, P. A.

Dessutom ett *maskinistbiträde*, fyra *eldare*, fyra *drängar*, en *kokerska*, fem *köksbiträden*, fem *tvätterskor* och två *städerskor*.

Stockholms stads upptagningsanstalter för hastigt insjuknade.

Upptagningsanstalterna äro afsedda för tillfällig vård af sjuka personer, som af en eller annan orsak äro i behof af att snarast möjligt intagas å sjukvårdsanstalt men på grund af de i stadgar för Stockholms stads sjukhus gällande bestämmelser eller till äfventyrs af brist på plats icke kunna till vård af dessa sjukhus omedelbart emottagas. Sjuk, som är försedd med remiss till försörjningsinrättning eller af läkare utfärdadt intyg om behof af vård å dylik inrättning, må dock icke å anstalterna emottagas, så framt icke sjukdom tillstött, som kräfver ofördrojlighet vård. För att å upptagningsanstalterna intagas skall den sjuka vara dit införd af polisman eller dit remitterad af förste stadsläkaren eller fattigvårdsinspektören; och skall dylik sjuk emottagas alla tider på dygnet. Styrelsen för det sjukhus, hvarvid upptagningsanstalten är belägen, äger att förordna en af sjukhusets assistentläkare att under inseende af vederbörande öfverläkare bestrida läkarevården vid anstalten. Upptagningsanstalterna äro för närvarande förlagda, en vid Sabbatsbergs sjukhus och en vid Maria sjukhus.

Reglemente. Hälsovårdsnämndens reglemente för upptagningsanstalterna för hastigt insjuknade den 28 sept. 1901.

Stat år 1907. Utgifter: 15,000 kr.

Maria upptagningsanstalt för hastigt insjuknade.

Prästgårdsgatan 32; riks. 70 06.

En upptagningsanstalt vid Maria sjukhus — eller som den förr kallades sjukasyl — öppnades den 1 juli 1880 för mottagande af hastigt insjuknade personer. För detta ändamål uppfördes 1902 å Maria sjukhustomt en särskild byggnad, som inrymmer 14 sängplatser, 6 för män och 4 för kvinnor samt 4 isoleringsrum.

Aflöningar m. m. Sjuksköterska: 700 kr., däraf lön 500 kr., ålderstillägg 200 kr. Två sköterskebiträden: 200 kr.

Dessutom åtnjuta sjuksköterska och sköterskebiträden bostad, ved och kost.

Styrelse.

Samma som för Maria sjukhus, se ofvan.

Läkare.

Se Maria sjukhus.

Sjuksköterska.

Lidström, A. E.

Dessutom två *sköterskebiträden*.

Räkenskapsförare.

Se Maria sjukhus' syssloman.

Sabbatsbergs upptagningsanstalt för hastigt insjuknade.

Dalagatan 9 & 11; riks. 56 22.

Anstalten öppnades för mottagande af sjuka den 14 okt. 1901. Byggnaden, som är uppförd till en vånings höjd, innehåller ett större sjukrum för män med 8 platser, ett mindre sjukrum för kvinnor med 4 platser, 3 isoleringsrum för oroliga patienter, jämte badrum, tekök, sköterskerum m. m.

Aflöningar m. m. Sjuksköterska: 700 kr., däraf lön 500 kr., ålderstillägg 200 kr. Sjuksköterskebiträde: 250 kr.

Dessutom åtnjuta sjuksköterska och sjuksköterskebiträde bostad, ved och kost.

Styrelse.

Samma som för Sabbatsbergs sjukhus, se ofvan.

Läkare.

Se Sabbatsbergs sjukhus.

Sjuksköterska.

Blomqvist, S. W.

Dessutom ett *sjuksköterskebiträde*.

Syssloman.

Se Sabbatsbergs sjukhus.

Stockholms stads vårdanstalter för sinnessjuka.

För vård af sinnessjuka, som voro i trängande behof af vård å hospital, men af brist på plats icke kunde därstädes omedelbart emottagas, inrättades 1882 en särskild afdelning med 4 platser vid Maria sjukasyl (jfr ofvan Maria upptagningsanstalt sid. 61). Då detta utrymme snart visade sig för knappt, anordnades 1886 i Stadens egendom Jakobsberg vid Hornstull en provisorisk vårdanstalt för sinnessjuka med 26 platser.

Den 20 juni 1893 beslöto Stadsfullmäktige att utvidga försörjningsinrättningens afdelning för obotligt sinnessjuka och bestämde i sammanhang därmed, att å denna anstalt äfven skulle få intagas under någon kortare tid kommunen tillhörande sinnessjuka, hvilka voro i trängande behof af vård å hospital men ej genast kunde där blifva intagna. Denna byggnad skulle äfven inrymma den därstuga för provisorisk vård af patienter, som afvaktade att blifva på hospitalet intagna, hvilken Hälsovårdsnämnden lät inrätta vid Jakobsberg. Då emellertid utrymmet äfven i det nya sjukhuset å försörjningsinrättningen visade sig otillräckligt, inreddes 1898 lokaler för ca 30 sinnessjuka i egendomen nr 71 vid Brännkyrkagatan, (nu 82 Hornsgatan), och då äfven denna sjukafdelning blef fullt belagd, uppläts den 1 okt. 1902 en del af Katarina sjukhus och i maj 1903 (i samband med inrättandet af Provisoriska sjukhuset) hela sngda anstalt till vård af sådana sinnessjuka, hvarigenom bereddes plats för 106 patienter. Efter vidtagande af denna åtgärd utrymdes Hälsovårdsnämndens afdelning för sinnessjuka vid försörjningsinrättningen.

För att fylla det behof af ytterligare ökad utrymme för sinnessjukvården, som i slutet af år 1904 åter började göra sig gällande, gick Hälsovårdsnämnden i författning om inredande till sjuklokaler af ytterligare tvenne byggnader inom egendomen nr 13 vid Södermannagatan. Denna afdelning, som inrymmer plats för 50 sjuka, togs i bruk den 27 jan. 1905.

Då inom kort trängsel ånyo uppstod, förhyrdes egendomen nr 34 vid Bondegatan, och efter nödiga inrednings- och reparationsarbeten öppnades här den 21 dec. en ny provisorisk afdelning för sinnessjuka å tillsammans 50 platser, hvilka dock sedan kunnat något ökas.

För vård af sinnessjuka finnas sålunda för närvarande icke mindre än fyra provisoriska sinnessjukhus, alla tillkomna under de senaste sju åren med tillsammans 248 sjukplatser.

Efter långvariga förhandlingar här frågan om anordnande af ett särskildt sjukhus för den Staden åliggande provisoriska sinnessjukvården slutgiltigt blifvit afgjord, i det Stadsfullmäktige för tillgodoseende af denna sjukvård den 15 juni 1905 fattat beslut om uppförande af en vårdanstalt för detta ändamål, inrymmande 460 platser och förlagd till lägenheten Långbro inom

Brännkyrka socken, samt härför anvisat ett belopp af 1,710,000 kr. Den 19 juni 1907 anvisade Stadsfullmäktige ytterligare 573,500 kr. till utvidgning (för mottagande af å Allmänna försörjningsinrättningen vårdade sinnessjuka).

Rörande Försörjningsinrättningens afdelning för sinnessjuka se Fattigvårdsnämnden, sid. 84.

Stat år 1907. (I denna stat ingår nytt anslag för 1907 till sinnessjukhus vid Långbro 300,000 kr., hospitalsafgifter 48,000 kr. och sjukvårdsersättningar till främmande kommuner 2,000 kr.) Utgifter: 561,000 kr.; inkomster: 18,000 kr.

Katarina sjukhus.

Sandbergsgatan 1; riks. 26 00, 33 20.

Anstalten kan rymma 106 platser.

Aflöningar m. m. Öfverläkare: 5,300 kr. Underläkare: 2,500 kr. Tre sjukskötare: 480 kr. jämte en del klädespersedlar, dessutom fyra ålderstillägg å 10 % af lönen. Nitton sjuksköterskebiträden: 276 kr. jämte en del klädespersedlar, dessutom fyra ålderstillägg å 10 % af lönen. Tre sjuksköterskeelever: 216 kr. jämte en del klädespersedlar. Sysloman: 1,000 kr. Förestånderska: 900 kr. Portvakt: 350 kr. Eldare: 210 kr. En städerska: 216 kr.

Dessutom åtnjuta: underläkare bostad med möbler, eldning och städning; förestånderska, sjukskötare, sjuksköterskebiträden, städerska och eldare bostad, ved och kost; portvakt bostad och ved; sjukskötare och sjuksköterskebiträden erhålla i gratifikation efter ett års tjänstgöring 25 kr. Årligen.

Styrelse.

Hälsovårdsnämnden.

Öfverläkare.

Kinberg, O. W. (tillika öfverläkare vid sinnessjukhusen Södermannagatan 13, Bondegatan 34 och Hornsgatan 82).

Underläkare.

Markström, E. U.

Dessutom tre sjukskötare, nitton sjuksköterskebiträden, tre sjuksköterskeelever.

Sysloman.

Se Provisoriska sjukhuset.

Förestånderska.

Johanson, S.

Portvakt.

Gazelius, Elin.

Dessutom en eldare och en städerska.

**Provisoriska sinnessjukhuset
Hornsgatan 82.**

Riks. 104 15; allm. 30 15.

Anstalten rymmer 32 platser.

Aflöningar m. m. Underläkare: 2,500 kr. Syssloman: 400 kr. Öfversköterska: 900 kr. Tio sjuksköterskebiträden: 276 kr. jämte en del klädespersedlar, dessutom fyra ålders-tillägg å 10 % af lönen. Portvakt: 720 kr. Kokerska: 336 kr. Köksbiträde: 204 kr. Städerska: 240 kr.

Dessutom åtnjuta underläkare bostad med möbler, eldning och städning, öfversköterska, sjuksköterskebiträden, kokerska, köksbiträde, städerska bostad, ved och kost, portvakt bostad och ved; sjuksköterskebiträden erhålla i gratifikation efter ett års tjänstgöring 25 kr. årligen.

Styrelse.

Hälsovårdsnämnden.

Öfverläkare.

Se Katarina sjukhus.

Underläkare.

Åhman, G. H.

Syssloman.

Se Maria sjukhus.

Öfversköterska.

Fridström, G. O.

Portvakt.

Sjöberg, E. V.

Dessutom tio sjuksköterskebiträden, en kokerska, ett köksbiträde och en städerska.

**Provisoriska sinnessjukhuset
Södermannagatan 13.**

Riks. 94 09.

Anstalten rymmer 50 platser.

Aflöningar m. m. Öfversköterska: 500 kr. Fem sjuksköterskebiträden: 276 kr., jämte en del klädespersedlar, dessutom fyra ålders-tillägg å 10 % af lönen. Baderska: 240 kr. Kokerska: 240 kr.

Dessutom åtnjuta samtliga bostad och kost; sjuksköterskebiträden erhålla i gratifikation efter ett års tjänstgöring 25 kr. årligen.

Styrelse.

Hälsovårdsnämnden.

Öfverläkare.

Se Katarina sjukhus.

Underläkare.

Se Provisoriska sinnessjukhuset Hornsgatan 82.

Syssloman.

Se Provisoriska sjukhuset.

Öfversköterska.

Olander, A. M. E.

Dessutom fem sjuksköterskebiträden, en baderska och en kokerska.

Provisoriska sinnessjukhuset Bondegatan 34.

Riks. 97 77.

Anstalten rymmer 60 platser.

Aflöningar m. m. Öfversköterska: 800 kr. Elfva sjuksköterskebiträden: 276 kr., jämte en del klädespersedlar, dessutom fyra ålders-tillägg, hvartdera å 10 % af lönen. Kokerska: 336 kr. Ett köksbiträde: 240 kr.; ett köksbiträde: 204 kr.

Dessutom åtnjuta samtliga bostad och kost; sjuksköterskebiträden erhålla i gratifikation efter ett års tjänstgöring 25 kr. årligen.

Styrelse.

Hälsovårdsnämnden.

Öfverläkare.

Se Katarina sjukhus.

Underläkare.

Se Provisoriska sinnessjukhuset Hornsgatan 82.

Syssloman.

Se Provisoriska sjukhuset.

Öfversköterska.

Persson, E.

Dessutom elfva sjuksköterskebiträden, en kokerska, två köksbiträden.

Polikliniker.

För vård af fattiga sjuka underhåller Staden en poliklinik å Södermalm samt lämnar bidrag till underhållskostnaderna till tvenne fristående polikliniker, en å Östernalm och en å Norrmalm.

För dessa trenne, som afgifva berättelser till Hälsovårdsnämnden, redogöres här nedan. Staden lämnar äfven bidrag till andra polikliniker, såsom Serafinerlasarettets, Diakonissjukhusets, Kron-prinsessan Lovisas vårdanstalts, Karolinska institutets poliklinik (vid Kungsgatan) samt Tandläkareinstitutets. Dessutom har Staden egna polikliniker i förening med vissa sjukhus, nämligen Maria, Sabbatsbergs och sjukhuset S:t Göran. — Å dessa polikliniker lämna specialister i ögon-, öron-, kvinno- och barnsjukdomar etc. kostnadsfri behandling åt personer, hvilkas medellöshet blifvit styrkt.

Stat år 1907. Utgifter: 35,300 kr. (siffran ej uttömmande).

Polikliniken å Östermalm.

Riddaregatan 3; Östern. 15 85.

Aflöningar m. m. Två läkare: arfvode 1,000 kr.

Föreståndare.

Sederholm, E. (se nedan afd. för hudsjukdomar).

Afdelningen för barnsjukdomar.

Mottagningstid: måndagar och torsdagar 11—12.

Läkare.

Lundberg, K. A. R.

Afdelningen för ögonsjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 4—5.

Läkare.

Uddgren, Gerda S.

Afdelningen för hudsjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar och lördagar 11—12.

Läkare.

Sederholm, E.

Afdelningen för kvinnosjukdomar.

Mottagningstider: tisdagar och fredagar 9—10.

Läkare.

Netzler, F. A. G.

Afdelningen för mag- och tarm-sjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 8—9 f. m.

Läkare.

Rosengren, J. A.

Afdelningen för öron-, näs- och hals-sjukdomar.

Mottagningstid: måndagar, onsdagar och lördagar 9—10.

Läkare.

Klingspor, S. V.

Afdelningen för urinvägarnas och könsorganens sjukdomar.

Mottagningstid: se nedan.

Läkare.

Ahlström, G. A. A. (mottagningstid: tisdagar och torsdagar 6,30—7,30 e. m., söndagar 8,30—9,30 f. m.); Sundquist, Alma M. K. (mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 6,30—7,30 e. m.).

Afdelningen för reumatiska åkommor.

Mottagningstid: måndagar och torsdagar 11—12.

Läkare.

Lundberg, K. A. R.

Afdelningen för lungsjukdomar.

Mottagningstid: onsdagar och lördagar 1—2.

Läkare.

Odqvist, K. A.

Polikliniken på Norrmalm.

St. Badstugatan 78.

Aflöningar m. m. Staden bidrar med 1,000 kr.

Föreståndare.

Reuter, L. M. (se nedan afd. för barnsjukdomar).

Afdelningen för barnsjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 12—1.

Läkare.

Reuter, L. M.

Afdelningen för öron-, näs- och hals-sjukdomar.

Mottagningstider: se nedan.

Läkare.

Arnoldson, N. J., (mottagningstid: onsdagar och lördagar 6,30—7,30;

Holmgren, N. G. Fritiofsson, (mottagningstid: måndagar och fredagar 1,30—2,30).

Afdelningen för matsmältningsorganens sjukdomar.

Mottagningstid: måndagar och torsdagar 6—7.

Läkare.

Dahl, J. R.

Afdelningen för könssjukdomar.

Mottagningstid: måndagar och fredagar 7—8.

Läkare.

Krikortz, S. E.

Afdelningen för kvinnosjukdomar.

Mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 11—12.

Läkare.

Rinman, K. K.

Polikliniken på Södermalm.

Folkungagatan 69; Maria 10 23.

Aflöningar m. m. Två läkare; arfvode 1,000 kr.; en läkare: arfvode 800 kr.; fyra läkare: arfvode 600 kr.

Föreståndare.

von Döbeln, J. W. (se nedan afd. för ögonsjukdomar).

Afdelningen för ögonsjukdomar.

Mottagningstid: onsdagar och lördagar 2—3.

Läkare.

von Döbeln, J. W.

Afdelningen för barnsjukdomar.

Mottagningstid: måndagar och torsdagar 12—1.

Läkare.

Salander, B. H.

Afdelningen för hals-, näs- och öronsjukdomar.

Mottagningstid: onsdagar och lördagar 11—11,30.

Läkare.

Larsson, A.

Afdelningen för hudsjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 9—10.

Läkare.

Moberg, W. L.

Afdelningen för lungsjukdomar.

Mottagningstid: måndagar och torsdagar 1,30—2,30.

Läkare.

Widstrand, K. A.

Afdelningen för urinvägarnas och könsorganens sjukdomar (manliga patienter).

Mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 7—8 e. m.

Läkare.

Müllern-Aspegren, G. J. U.

Afdelningen för urinvägarnas och könsorganens sjukdomar hos kvinnor samt kvinnosjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 7—8 e. m.

Kommunkalender 1907.

Läkare.

Sundquist, Alma M. K.

Afdelningen för tandsjukdomar.

Mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 8,30—9,30.

Tandläkare.

Wessler, J. A.

Albert och Hulda Pålsons konvalescenthem.

Vällinge i Salems socken af Stockholms län; adr. Vällinge, Stockholm II.

Tel. Sturehof 12.

Hemmet har till ändamål att bereda underhåll och vård åt personer, som efter genomgången sjukdom häraf äro i behof och icke kunna i eget hem eller hos anhöriga på tillfredsställande sätt vårdas. Hemmet har tillkommit genom en af godsägaren Albert Pålson och hans hustru Hulda Pålson, född Hjerström, till Stockholms stad öfverlämnad donation å 200,000 kr. Årliga afkastningen af donationens kapital, som förvaltas af Stockholms stads Hälsovårdsnämnd och icke får till sitt belopp förminkas, skall enligt donationsbrevets bestämmelser användas till bestridande af utgifter för å hemmet intagna personers underhåll och vård. I sammanhang med mottagande af denna donation hafva Stadsfullmäktige genom beslut den 24 jan. 1905 åtagit sig att tillhandahålla lokal för hemmet, bekosta dess inredning och uppsättning samt bestrida de ytterligare utgifter för detsamma, som ej betäckas af denna donation och möjligen tillkommande donationers afkastning. Enligt donationsbrevet hafva Norra Kalmar läns lasarettsläkare rättighet att ständigt få vid hemmet disponera öfver två platser.

Hemmet förvaltas af en styrelse, bestående af förste stadsläkaren, fattigvårdsinspektören och två ledamöter, utsedda en af Fattigvårdsnämnden och en af Hälsovårdsnämnden, samt godsägaren Albert Pålson, så länge han själf är därtill villig. De valda ledamöterna utses hvarje år i dec. månad för det kommande året. Stadgar för hemmets verksamhet fastställas af Hälsovårdsnämnden på förslag af styrelsen. Styrelsen förvaltar under Hälsovårdsnämndens såsom öfverstyrelse hemmets angelägenheter. Vistelsen å hemmet är kostnadsfri och får i regel ej öfverskrida fyra veckor. Remiss till intagning sker genom Stockholms fattigvårdsinspektör.

Reglemente. Hälsovårdsnämndens stadgar för Albert och Hulda Pålsons konvalescenthem den 24 aug. 1906.

Stat år 1907. (Af Stadens medel): utgifter 8,500 kr.

Aflöningar m. m. Föreståndariinna: 450 kr. Kokerska 300 kr. Tjänarinna: 216 kr. Gårdsdräng: 600 kr. Föreståndariinna, kokerska och tjänarinnorna åtnjuta dessutom bostad, kost, lyse, bränsle och tvätt, gårdsdräng vedbrand och vissa andra natura förmåner.

Styrelsens ledamöter.

Förste stadsläkaren.

Fattigvårdsinspektören.

Strahl, A. A. F., rådmän, (vald af Hälsovårdsnämnden).

af **Stedt, Louise Josefina Charlotta**, öfverstinna, (vald af Fattigvårdsnämnden).

Pålson, S. A., godsägare, (donator).

Föreståndariinna.

Lagercrantz, Ellen Charlotta Sofia.

Dessutom en kokerska, en tjänarinna och en gårdsdräng.

Stockholms stads upplysnings- och understödsbyrå för tuberkulossjuka.

Svartensgatan 14; riks. 75 54; allm. 309 29; expeditionstid: helgfria tisdagar och fredagar 9—10 samt måndagar och torsdagar 6—7. Understöd utdelas tisdagar 11,30.

Byrån, som inrättades år 1906, har till uppgift att åt lungotsjuka meddela råd och upplysningar till sjukdomens bekämpande och förekommande af smittas spridande och att, om den sjuke är medellös eller mindre bemedlad, lämna nödigt understöd. Byrån står under Hälsovårdsnämndens förvaltning och öfverinseende, och utöfvar förste stadsläkaren närmaste tillsynen öfver dess verksamhet. Byrån står under ledning af en föreståndare, som skall vara en legitimerad och i tuberkulossjukdomens diagnos, behandling och profylaxi kunnig läkare. Föreståndare äfvensom assistentläkare, därest sådana komma att anställas, antagas af Hälsovårdsnämnden; öfrig personal antagas af förste stadsläkaren på förslag af föreståndaren till det antal, Hälsovårdsnämnden bestämmer.

Understöd åt sjuka, som anlita byråns hjälp, bestämmas af ett förtroenderåd, bestående af byråns föreståndare och två personer, af hvilka Hälsovårdsnämnden utser en och Fattigvårdsnämnden en, med iekttagande att upplysning inhämtas från Fattigvårdsnämnden, innan understöd utdelas, och att anmälan göres, då utdelning af understöd ägt rum. Ej må understöd lämnas åt sjuk, som icke äger hemortsrätt i Stockholm.

Reglemente. Hälsovårdsnämndens reglemente för Stockholms stads upplysnings- och understödsbyrå för tuberkulossjuka den 7 sept. 1906.

Stat år 1907. Utgifter: 25,000 kr.

Aflöningar m. m. Föreståndare: lön 4,000 kr. Sköterska: lön 1,400 kr. Bokförare: lön 900 kr.

Förtroenderådets ledamöter.

Josefson, A. R. (se nedan); **Berg, Helen E.**, änkefru, (utsedd af Hälsovårdsnämnden); **Lindblom, A.**, fattigvårdsinspektör, (utsedd af Fattigvårdsnämnden).

Suppleanter.

Heurlin, E., grosshandlare; en vakant.

Föreståndare.

Josefson, A. R.

Sköterska.

Franzén, Ch. H.

Bokförare.

Raphael, Ida M.

Stockholms stads tuberkulossjukhus.

(Under byggnad vid Söderby).

Söderby, Salems socken, Stockholms län.

Genom beslut den 17 maj 1906 anslago Stadsfullmäktige 1,966,000 kr. till uppförande af en anstalt för tillgodoseende af tuberkulossjukvården i Stockholm å Stadens egendom Söderby i Salems socken. Sjukhuset är afsedt att mottaga medellösa med hemortsrätt i Stockholm men äfven, om sådant utan men för sjukhusets egentliga uppgift låter sig göra, mindre bemedlade lungotsjuka i alla stadier å 400 platser i allmänt rum samt 30—40 företrädesvis för mera ömtåliga patienter beräknade platser i enskilda och halfenskilda rum.

Förarbeten för sjukhusets uppförande började år 1906, då 200,000 kr. anslagos till ändamålet.

Stat år 1907. Till nybyggnader m. m.: 200,500 kr.

Stockholms stads vaccinationsväsende.

Grundvalen för Stadens vaccinationsväsende bildar Kungl. Maj:ts förnyade nädiga reglemente för skyddskoppvymningen i riket af 1853, som stadgar, att hvarje barn skall vaccineras, innan det uppnått två års ålder. Kontrollen öfver föreskrifternas efterlefnad handhafves numera i Stockholm så, att Stadens rotämän årligen lämna Hälsovårdsnämnden uppgift på barn, hvilka, ehuru de öfverskridit vaccinationsåldern, icke anmälts såsom ympade. Dessa barns målsmän kallas nu genom hälsopolisen vid stadgd påföljd af böter att låta inställa barnen hos vaccinatorerna. Staden aflönar fyra vaccinatorer, alla läkare, hvilka under den blidare årstiden (i regeln numera maj, juni september samt möjligen oktober) en gång i veckan på offentliga

vaccinationslokaler i de skilda stadsdelarna på allmänheten till handa med kostnadsfri skyddskoppsymning. På samma ställe vaccineras de barn, som i rätt tid inställas. Angående privat vaccinerade barn skola anmälningar göras till Hälsovårdsnämnden. Efter vaccinationens slut hvarje höst insändas listor öfver samtliga vaccinerade till Hälsovårdsnämnden, som inom januari månads utgång öfverlämnar listorna till rotetämnerna för anteckning i mantalsböckerna.

Vaccinatörer förordnas af Hälsovårdsnämnden.

Instruktion. K. br. den 16 nov. 1854 till Sundhetskollegium angående skyddskoppsymningen i Stockholm. Öfverståthållareämbetets kungörelse den 23 jan. 1855. Åtskilliga förändringar i vaccinationsväsendets handhavande infördes i början af 1880-talet på grundval af förhandlingar mellan Öfverståthållareämbetet och Hälsovårdsnämnden.

Aflöningar m. m. Fyra vaccinatörer: arfvode 500 kr. Till Nämndens disposition för ökad arbete vid vaccinationen: 800 kr. (högst).

1. Vaccinationsdistriktet

(omfattande Storkyrkoförsamlingen och Kungsholmen).

Svartmangatan 21 & 23; mottagning: onsdagar 10 f. m. Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn; mottagningstid: torsdagar 1,30 e. m.

Vaccinatör.

Scholander, C. Th.

2. Vaccinationsdistriktet

(omfattande Klara och Adolf Fredriks församlingar).

Kungsgatan 30; mottagningstid: onsdagar och fredagar 4 e. m.

Vaccinatör.

Erdmann, T. L.

3. Vaccinationsdistriktet

(omfattande Jakobs, Johannes, Engelbrekts, Hedvig Eleonoras och Oscars församlingar).

Riddaregatan 3; mottagningstid: tisdagar och torsdagar 5 e. m.

Vaccinatör.

Nordlund, J. B.

4. Vaccinationsdistriktet

(omfattande Maria och Katarina församlingar).

Timmermansgatan 28 (Folkskolehuset); mottagningstid: torsdagar 3,30 e. m. Folkungagatan 69; mottagningstid: fredagar 12,30 e. m.

Vaccinatör.

Olson, E.

Stockholms stads besiktningsbyrå för prostituerade kvinnor.

Trädgårdsgatan 3; polisens växelstation, riks. och allm.

Byrån leder sitt ursprung från år 1859, då en dylik byrå upprättades och ställdes under kurhusöfverläkarens inscende.

Stat år 1907. Utgifter: 11,000 kr.

Aflöningar m. m. Tre läkare, hvaraf en föreståndare: 2,000 kr. Bakteriolog: 1,000 kr. Till Nämndens disposition för öfriga aflöningsbehof, högst 2,200 kr., däraf 800 kr. till föreståndaren för Polisens prostitutionsafdelning.

Föreståndare.

Aspelin, J. M., andre stadsläkare.

Läkare.

Lindblad, A.; Scholander, C. Th.

Bakteriolog.

Müllern-Aspegren, G. J. U.

Kommissarie.

Dahlqvist, P., föreståndare för Polisens prostitutionsafdelning.

Allmän hälsovård.

Under rubriken Allmän hälsovård i kommunens stat ingå: Hälso-polisen, Hälsovårdsnämndens laboratorier, Vaccinationsväsendet, Bostadsinspektionen, Upplysnings- och understödsbyrån för tuberkulossjuka, Desinfektionsanstalten, Isoleringsanstalten, karantänsanstalten Skottland, Stadens karantänsstallar, desinfektionen i bostäder, utrotande af råttor, tjänsteresor och diverse utgifter.

Stat år 1907. Utgifter: 161,200 kr.; inkomster: 3,100 kr.

Stockholms stads hälsopolis.

Kungsträdgårdsgatan 2 C; riks. 7 41, allm. 52 61; expeditionstid: 9—7.

Hälsopolisinrättningen afser att bereda Hälsovårdsnämnden biträde vid tillsynen öfver ordningen i staden, hvad hälsovården angår. Hälsopolisens chef närmast förste stadsläkaren är sundhetsinspektören, som antages af Hälsovårdsnämnden och skall vara en i allmän hälsovård kunnig läkare. Till hälsopolisen räknas också stads-veterinären och biträdande stadsveterinären, hvilka hafva sin hufvudsakliga verksamhet vid köttkontrollen (se sid. 69).

Sundhetsinspektören åligger hufvudsakligen: att lämna den öfriga personalen nödig undervisning i allmän hälsovårdslära och annat, som till dess yrke hörer, att själf eller genom den öfriga personalen såväl under systematiskt anordnade som tillfälliga besök i stadens olika delar undersöka de sanitära förhållandena, att särskildt ägna sin uppmärksamhet åt infektionssjukdomarnes förhållanden i staden, att hvarje helgfri dag på bestämd tid infinna sig å Hälsovårdsnämndens byrå och på kallelse inställa sig vid Nämndens sammankomster, till hvilka han äfven därförutan må äga tillträde. Vid förfall för förste stadsläkaren skall sundhetsinspektören vara skyldig att hans tjänsteåligganden bestrida, såvida han därtill förordnas.

Stadsveterinären tillhör Stadens hälsopolis och antages af Hälsovårdsnämnden. Stadsveterinären må ej idka enskild praktik inom veterinäryrket ej heller utan Nämndens tillåtelse åtaga sig annan tjänst. Denne veterinärs hufvudsakligaste åligganden äro: att i enlighet med gällande författningar öfvervaka smittosamma sjukdomar och farsoter bland husdjuren, att ägna sorgfälligt uppmärksamhet åt sådana förhållanden inom staden, som kunna menligt inverka på husdjurens sundhet, att hålla tillsyn öfver slakterierna i staden, att öfvervaka slakten, slaktjurens beskaffenhet samt köttets behandling och förvaring, att, där så behöfves, undervisa slakterne i fråga om lämpliga metoder vid slakten, att hafva uppsikt öfver kött och fläsk samt däraf beredda födoämnen, som hållas till salu i bodar, å torg eller andra försäljningsplatser m. m. Stadsveterinären har närmaste uppsikt öfver köttbesiktningebyråerna samt skall tills vidare vara föreståndare vid en af dessa (se Södra köttbesiktningebyrån, sid. 69).

Biträdande stadsveterinären har, förutom skyldighet såsom föreståndare för den ena af köttbesiktningebyråerna (se Norra köttbesiktningebyrån, sid. 69), till åliggande, att utan särskild ersättning biträda stadsveterinären uti de göromål, som åligga denne enligt den af Hälsovårdsnämnden (den 13 mars 1880) utfärdade instruktion, att vid laga förfall för stadsveterinären utan särskild ersättning bestrida hans tjänsteåligganden, och att lämna det biträde vid vaccination af kalffvar, som af förste stadsläkaren eller stadsveterinären äskas.

I öfrigt utgöres hälsopolisen af en kommissarie och 20 tillsyningsmän.

Kommissarien utöfvar det närmaste förmanskapet öfver tillsyningsmännen och vägleder dessa vid deras arbete, öfvervakar att Hälsovårdsnämndens uppmaningar angående afhjälpan af sanitära olägenheter efterkommas samt är efter förordnande åklagare i sundhetsmål.

Tillsyningsmännen åligger hufvudsakligen att väksamt efterspana befintliga sanitära olägenheter samt att äfven hafva uppmärksamheten fästad på efterlefnaden af de föreskrifter rörande sundheten och snyggheten i staden, hvilkas öfver-

vakande författningsenligt tillhör allmänna polisen samt, om de finna något i detta afseende att anmärka, därom till närmaste polisvaktkontor lämna rapport.

Instruktioner. Hälsovårdsnämndens instruktion för Stockholms hälsopolis den 8 okt. 1880. Hälsovårdsnämndens provisoriska instruktion för Stockholms stads Hälsovårdsnämndens veterinär den 13 mars 1880. Hälsovårdsnämndens instruktion för Hälsovårdsnämndens biträdande veterinär den 13 nov. 1885.

Aflönningar m. m. Sundhetsinspektör: 6,500 kr., däraf lön 4,550 kr., tjgr 1,950 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Stadsveterinär: 3,000 kr. Kommissarie: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjgr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr., samt bostad och ved. Två förste tillsyningsmän: 2,300 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Aderton tillsyningsmän: lön 1,900 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kronor.

Sundhetsinspektör.

Backlund, A. R.; Hälsovårdsnämndens expedition; riks. 7 41; allm. 46 40; mottagningstid: 1—2.

Stadsveterinär.

Nystedt, S. P.; Hälsovårdsnämndens exp.; riks. 7 51; allm. 52 61; mottagningstid: 1—2; (se f. ö. Södra köttbesiktningebyrån.)

Biträdande stadsveterinär.

Åfeldt, N. O. E., (se Norra köttbesiktningebyrån.)

Kommissarie.

Österberg, B. A.

Förste tillsyningsmän.

Östergren, P. A.; **Magnusson, R. E.**

Dessutom aderton tillsyningsmän samt extra tillsyningsmän i mån af behof.

Stockholms stads anstalter för köttbesiktning.

Sedan hälsovårdsstadgan börjat tillämpas i Stockholm och i sammanhang därmed hälsopolisuppsikt införts öfver här till salu utbudna födoämnen, blefvo (1880) de förra trikinbyråerna centralpunkter för den offentliga köttbesiktningen i gemen. Föreståndareskapet, som förut varit anförtrödt åt läkare, öfverlämnades, sedan dessa afgått, åt Hälsovårdsnämndens veterinärer.

Köttbesiktningebyråerna, som de numera kallas, hafva enligt senaste föreskrifter till uppgift att dels betjuna allmänheten med besiktning i sanitärt afseende af inlämnade fläsk- och andra köttvaror, dels verkställa undersökning af sådana matvaror, som af stadens hälsopolis anhållits, och i förekommande fall oskadliggöra dessa. Svinkött, som

vid undersökning befunnits trikinhaltigt, inlöses af byråerna enligt viss taxa. Närmaste tillsynen öfver byråerna utövas af stadsveterinären. Byråerna benämnas den norra och den södra och hafva, för att vara lätt tillgängliga för allmänheten och hälsopolisen, placerats i närheten af de betydande sluttorgen Hötorget och Kornhamnstorg, nämligen i egendomarna n:r 4 Olofsgatan och n:r 2 Västra Slussgatan. Den södra byrån har för mottagande af fläsk för trikinbesiktning dessutom en filial i n:r 8 Munkbrogatan.

Vid hvarje byrå skola vara anställda en föreståndare, som bör vara legitimerad veterinär, en bokförare, en kassör, tillika journalförare och vägare, erforderligt antal mikroskopister, en förman samt behöfligt antal betjäning. Föreståndare, bokförare (numera Hälsovårdsnämndens kamrerare) och kassörer antagas af Hälsovårdsnämnden, öfrig ordinarie personal af förste stadsläkaren och extra personal af föreståndaren.

Stadgar. Hälsovårdsn:s stadgar för köttbesiktningbyråerna i Stockholm den 26 febr. 1904.

Stat år 1907. Utgifter: 75,000 kr.; inkomster: 75,000 kr.

Södra köttbesiktningbyrån.

Västra Slussgatan 2, med filial Munkbrogatan 9; riks. 755; allm. 36 29; filialen: allm. 11 32; expeditionstid: 8—3.

Aflöningar m. m. Föreståndare: arfvode 5,000 kr. (dessutom 3,000 kr. såsom stadsveterinär). Biträdande föreståndare: arfvode 5,000 kr. Kassör: arfvode 2,200 kr. Mikroskopister: arfvode 1,200—1,300 kr. Förman: arfvode 1,900 kr. Vaktmästare: arfvode 1,300—1,500 kr. Inkasserare och profbärare: arfvode 900 kr.

Föreståndare.

Nystedt, S. P., stadsveterinär; (se Hälsovårdsnämndens expedition, sid. 50.)

Biträdande föreståndare.

Jansson, J. E.

Kassör.

Lundholm, A. U.

Mikroskopister.

Tjäder, Amelie Gustava; Nyman, Tyra Teresia; Ahlström, Sofia Elisabeth; Fagerberg, Elsa Elisabeth Olivia.

Förman.

Eriksson, K. J. (filialen).

Vaktmästare.

Jonsson, K. E. (förste vaktm.); Pettersson, C. Hj. Hjertstrand, S. M. (filialen); Svanström, K. Th. (filialen).

Inkasserare.

Andersson, S. V.

Dessutom tre extra mikroskopister och två extra stämplare (hvaraf en i filialen), hvilka inkallas i mån af behof.

Norra köttbesiktningbyrån.

Olofsgatan 4; riks. 754, allm. 67 00; expeditionstid: 8—3.

Aflöningar m. m. Föreståndare: arfvode 6,000 kr. Biträdande föreståndare: arfvode 4,000 kr. Kassör och vägare: arfvode 2,200 kr. Sex mikroskopister: arfvode 1,100—1,300 kr. Förman: arfvode 1,900 kr. Vaktmästare: arfvode 1,300—1,500 kr. Stämplare: arfvode 1,200 kr.

Föreståndare.

Åfeldt, N. O. E., bitr. stadsveterinär.

Biträdande föreståndare.

Petrelius, K. A. O.

Kassör och vägare.

Stoltz, J. O.

Mikroskopister.

Hanngren, Maria Helena; Palin, Anna Maria; Stoltz, Berta Eugenia; Svedelius, Anna Matilda; Malmberg, Maria Ingeborg Bernhardina; Ringström, Ingeborg Fredrika.

Förman.

Odin, K. A.

Vaktmästare.

Edman, E.; Johansson, J. T.; Ekström, K. J. V.; Lindström, J. H.

Dessutom sex extra mikroskopister, en stämplare och två extra arbetsbiträden, hvilka inkallas i mån af behof.

Stockholms stads destruktionsanstalt.

Löfsta; riks. Riddersvik 3; allm. Riddersvik 4; expeditionstid: 9—4.

Under lång tid har behofvet af en särskild destruktionsanstalt för oskadliggörande af beslagtagna födoämnen och kadaver efter själfdöda djur gjort sig starkt gällande. Hälsovårdsnämnden har ansett, att den behöfliga destruktionsanstalten lämpligast borde förläggas till den för Stadens renhållningsverk använda egendomen Löfsta i Järfälla socken, dit redan järnvägsförbindelser finnas. Då därstädes äfven skulle uppföras en förbränningsugn för sopor, förenad med en maskin- och ångpanneanläggning, hvilken skulle drivas med det vid sopförbränningen alstrade värmnet, kunde äfven destruktionsanstalten för en måttlig kostnad härifrån erhålla sitt värme- och kraftbehof. Sedan Stadsfullmäktige med gillande af denna tilltänkta anordning i 1904 års stat anvisat härför erforderliga medel, vidtog arbetet med destruktionsanstaltens ordnande, och den 1 juni 1906 uppläts densamma till begagnande.

Anstalten har till ändamål att oskadliggöra djurkadaver eller delar däraf och kasserade, till föda otjänliga födoämnen af animaliskt ursprung, samt att bearbeta dem till säljbara produkter. Den närmaste ledningen af anstaltens skötsel har af Nämnden uppdragits åt biträdande stadsveterinären.

Anstalten är inrymd i en envåningsbyggnad af sten, hvilken innehåller ett styckningsrum, ett apparat- eller kokningsrum, ett rum för malning af köttmjöl, produkternas vägning och förpackning, tvette mindre kontorsrum samt ett badrum. Vind och källare användas till magasin och förvaringsrum. Erforderlig ånga erhålles från den intill liggande sopförbränningsanstalten, från hvilken äfven lämnas erforderlig elektrisk kraft till en för extraktorns roterande under torkningsprocessen samt för köttmjölskvarnen använd motor på 17 hästkrafter.

Stat år 1907. Utgifter: 15,000 kr.; inkomster: 15,000 kr.

Aflöningar m. m. Veterinär: 500 kr. Redogörare: 500 kr. Förman: 1,500 kr., samt bostad. Maskinist: 1,620 kr. (tillika maskinist vid Renhållningsverkets afd. vid Löfsta, hvarifrån halva lönen utgår).

Veterinär.

Åfeldt, N. O. E., bitr. stadsveterinär.

Redogörare.

Forssmann, E. Hj., föreståndare för Renhållningsverkets afdelning vid Löfsta.

Förman.

Ljungqvist, E. J.

Maskinist.

Carlsson, A. J.

Hälsövärdnämndens fysikalisk-kemiska laboratorium.

Hötorget 14; riks. 15 38; allm. 87 72; expeditionstid: 1—3.

Hälsövärdnämndens fysikalisk-kemiska laboratorium började sin verksamhet år 1883. Anstalten förestås af Hälsövärdnämndens ingenjör. Af ingenjören utföras tekniskt-hygieniska undersökningar i samband med Nämndens verksamhet såsom beträffande vattenaflopp, bostäder och samlingslokaler, fabriker och näringar m. m., kemiska undersökningar angående till salu hållna födoämnen, dryckesvaror och njutningsmedel samt i öfrigt analyser och tekniska undersökningar, som påkallas särskildt genom hälsopolisens verksamhet.

Instruktion. Hälsövärdnämndens instruktion för Hälsövärdnämndens ingenjör den 16 febr. 1894.

Stat år 1907. Utgifter: 12,000 kr.

Aflöningar m. m. Ingenjör: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjygr 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr.

Ingenjör.

Sondén, K. G. A.

Dessutom *tillfälliga biträden* i mån af behof.

Hälsövärdnämndens bakteriologiska laboratorium.

Hötorget 14; riks. 15 02; allm. 52 62; laboratoriet öppet: 9—3, 5—7.

Hälsövärdnämndens bakteriologiska laboratorium började sin verksamhet 1901. Å laboratoriet utföras bakteriologiska undersökningar rörande till Nämndens verksamhet hörande frågor äfvensom utredningar i hälsövärdsärenden, för hvilkas bedömande bakteriologisk sakkunskap erfordras, samt undersökningar i diagnostiskt syfte (för medellösa i Stockholm kostnadsfritt, eljest enligt taxa) å de prof., som för dylikt ändamål från de praktiserande läkarna i staden eller landsorten till laboratoriet insändas.

Instruktion. Hälsövärdnämndens instruktion för föreståndaren vid Nämndens bakteriologiska laboratorium den 12 april 1901.

Stat år 1907. Se under det fysikalisk-kemiska laboratoriet.

Aflöningar m. m. Föreståndare: arfvode 4,000 kr.

Föreståndare.

Jundell, I. (Fr. o. m. juli 07: Alfvén, K. A.)

Stockholms stads desinfektionsanstalt.

Östgötagatan 44; riks. 7 56; expeditionstid: 8—1, 3—7.

Desinfektionsanstalten grundades år 1882 och inrymdes i lokal vid Hornsgatan 82. Den hade till en början allena en desinfektionsugn och 4 rum för härbärgerande af friska personer, hvilkas bostäder med anledning af där inträffade fall af smittosamma sjukdomar undergingo desinfektion. På sommaren 1906 flyttades desinfektionsanstalten till sin nuvarande lokal, där tvette ugnar finnas uppsatta. (Jfr Isoleringsanstalten, sid. 71.)

Stat år 1907. Utgifter: 8,000 kr.

Aflöningar m. m. Redogörare: 150 kr. (Desinfektionsanstalten och Isoleringsanstalten). Desinfektör: 1,200 kr. Vaktmästare: 1,200 kr.

Dessutom åtnjuta desinfektör och vaktmästare bostad.

Redogörare.

Holmberg, G. A.

Desinfektör.

Strömberg, S. A.

Vaktmästare.

Pettersson, K. A. E.

Desinfektion i bostäder.

Stockholms hälsopolis, Kungsträdgårdsgatan 2 C; riks. 741; allm. 52 61; expeditionstid: 9-7.

Desinfektion i bostäder verkställes af Hälsopolisen jämlikt K. förordningen den 19 mars 1875 ang. åtgärder mot införande och utbredning af smittosamma sjukdomar bland rikets invånare samt lagen den 13 maj 1904 angående vissa åtgärder mot utbredning af lungsoth, äfvensom i andra fall på begäran af enskilda eller där särskilda omständigheter anses påkalla en dylik åtgärd.

Reglemente m. m. Se ofvan.

Stat år 1907. Utgifter: 2,000 kr.

Aflöningar m. m. Hälsopolisens tillsyningsmän användas.

Desinfektörer.

Tvenne af Hälsopolisens tillsyningsmän.

Stockholms stads isoleringsanstalt.

Brännkyrkagatan 62; riks. 97 79. Expeditionstid: hela dygnet.

Isoleringsanstaltens ändamål är att härbärgera och ställa under observation personer från smittade hem. Den inrymdes till en början (1882) i samma lokal som Desinfektionsanstalten, Hornsgatan 82, såsom en särskild isoleringsafdelning. Den nuvarande isoleringsanstalten är (sedan år 1905) inrymd i egendomen nr 62 vid Brännkyrkagatan. Anstalten rymmer i nedre våningen, förutom kök och bostad för förestånderskan, expeditionsrum samt tvenne badafdelningar, en för män och en för kvinnor. En trappa upp finnas fyra rum med olika ingångar samt inom särskild tambur en afdelning på tre sofrum och matrum, afsedd att vid utrymmande af någon större lägenhet bereda tillflykt äfven åt en större familj. Två trappor upp äro inredda sju isoleringsrum, flertalet med skilda ingångar, samt förrådsrum. Å hela anstalten kan samtidsigt intagas ett fyrtiotal personer.

Tillsynen öfver hela anstalten utöfvas af sundhetsinspektören.

Stat år 1907. Utgifter: 6,000 kr.

Aflöningar m. m. Redogörare: 150 kr. (Isoleringsanstalten och Desinfektionsanstalten). Förestånderska: 600 kr.

Dessutom åtnjuter förestånderska bostad.

Redogörare.

Holmberg, G. A.

Förestånderska.

Strömberg, Ch.

Stockholms stads karantänsanstalt.

Skottland, Fjäderholmarna; Riks. 15 65.

En karantänsanstalt ingick redan i den 1884 uppgjorda planen för ordnandet af hufvudstadens epidemijukvård, men den anlades först 1892 under trycket af då hotande kolerafara. Till plats därför valdes den till Fjäderholmarnas hörande lilla ön Skottland. Anstalten har till ändamål att betjäna fartyg, som medföra smittosamt sjuka personer och därför måste undergå desinfektion. Anstalten är ordnad efter samma principer som desinfektionsanstalten i staden ehuru i mindre skala. Hufvudbyggnaden innehåller dels en mindre sjukafdelning på sex å åtta sängar, dels en därifrån fullständigt skild desinfektions- och tvättafdelning. Härforutom finnas en mindre logementsbyggnad för fartygsbesättning, bostadshus för anstaltens egen personal samt skjul och andra nödiga uthus. Anstalten har blott få gånger behöft tagas i bruk, men då gjort god nytta.

Stat år 1907. Utgifter: 1,000 kr.

Aflöningar m. m. Tillsyningsman: arfvode 600 kr. Öfrig personal anställes vid behof.

Tillsyningsman.

Karlsson, C. A.

Stockholms stads karantänsstallar.

F. d. Järnvägen å K. Djurgården.

Sedan K. kungörelsen den 1 maj 1885 föreskrefvit, att införsel sjöledes af nötboskap och andra kreatur icke finge ske annorstädes än i de städer, som för djuren inrättade karantänslokaler, gick Öfverståthållareämbetet i författning om anordnande af dylik lokal. Denna ersattes på våren 1893 med ett på stadens bekostnad efter rationella principer inrättadt mindre karantänsstall, som fick sin plats inom f. d. Järnvägen på Djurgården. Stallet har plats för tolf större djur. Sedan genom K. kungörelsen den 18 maj 1894 skärpta karantänsbestämmelser införts, uppfördes på Hälsovårdsnämndens initiativ ännu ett dylikt stall under våren 1896, beläget icke långt från det förra. Hufvudstadens karantänsanstalter för kreatur stå enligt Stadsfullmäktiges beslut den 16 sept. 1898 under Hälsovårdsnämndens öfverinseende och förvaltning. Närmaste inseendet öfver dessa anstalter tillkommer den af Medicinalstyrelsen förordnade besiktningsskötare (karantäns-) veterinären eller vid förfall för honom en besiktningsskötare. Vid anstalten finnas dessutom särskilda skötare.

Reglemente m. m. Hälsovårdsnämndens ordningsregler för karantänsanstalter för sjöledes från utrikes ort införda djur, den 9 jan. 1899 samt K. kungörelsen ang. hvad iakttagas bör vid införsel sjöledes till riket af levande höns, gäss, ankor och dufvor, den 28 sept. 1906.

Aflöningar m. m. Djurimportörerna betala efter taxa.

Besiktnings-(karantäns-)veterinär.

Nystedt, S. P., stadsveterinär.

Besiktnings-(karantäns-)veterinärs-suppleanter.

Åfeldt, N. O. E., bitr. stadsveterinär; Jansson, J. E., bitr. förest. vid södra köttbesiktningsbyrån.

Dessutom skötare.

Utrotandet af råttor.

Hälsopolisen, Kungsträdgårdsgatan 2 C; riks. 7 41; allm. 25 61; expeditionstid: 9 —7. Inlämningsställen af dödade råttor, se nedan.

Från och med år 1901 utbetalas genom Hälsovårdsnämnden ersättning för dödade råttor till främjande af dessa pestsmittbärande skadedjurs utrotande. Betalningen utgick till år 1905 med 10 öre pr dödad djur, från och med detta sistnämnda år utgår ersättning med 5 öre. De dödade råttorna inlämnas å vissa inlämningsställen (se nedan). Inscendat öfver denna verksamhet är uppdraget åt en af Hälsopolisens förste tillsyningsmän.

Reglemente m. m. Se Hälsovårdsnämndens berättelse år 1901.

Stat år 1907. Utgifter: 10,000.

Tillsyningsman.

Östergren, P. A., förste tillsyningsman hos Hälsopolisen.

Inlämningsställen.

I regel tillgängliga hela dagen.

Norrmalm: Klara Norra Kyrkogata 25, Roslagsgatan 6 och Renhållningsstationen vid Karlberg.

Östermalm: Birgerjarlsgatan 41 och soplasterstationen vid Östra järnvägsstationen.

Kungsholmen: Kungsholmsgatan 7 och 56.

Staden inom broarna: St. Nygatan 34.

Södermalm: Soplasterstationerna vid Södra järnvägsstationen, Åsögatan 2, Nytorget 41, Södermalmostorg 26, Krukmakaregatan 36.

Stockholms stads fosterbarnsinspektion.

Hälsovårdsnämndens expedition, Kungsträdgårdsgatan 2 C; riks. 7 41; allm. 52 61; expeditionstid: 1—3.

Enligt lagen den 6 juni 1902 om fosterbarns vård åligger det hälsovårdsnämnd eller, där sådan ej finnes, kommunalnämnd att hvar inom sitt verksamhetsområde, ägna särskild omsorg åt fosterbarn till skydd för deras hälsa, att för detta

ändamål dels tillse att icke fosterbarns vård utöfvas af personer eller på ställen, som äro olämpliga därför, dels ock öfvervaka fosterbarnens behandling. Åt sundhetsinspektören lämnades 1903 i uppdrag att i de fall, då Nämndens eget ingripande fordrades, tillsvi vidare under året fullgöra de enligt lagen Nämnden åliggande skyldigheter i afseende å denna vård med åliggande för honom att mottaga anmälningar från barnuppfostrare och fullgöra den undersökning, sådan anmälan förutsätter, att öfvervaka och handleda de biträden, som kunde blifva ytterligare anställda för tillsynen af barnen. För utöfvande af sagda tillsyn äro numera anställda fyra inspektorer. Distrikten äro nu: 1. Maria förs., 2. Katarina och Nikolai förs., 3. Kungsholmen och de delar af Gustaf Vasa och Mattei förs., som ligga norr om Odengatan och väster om Norrtullsgatan från Odengatan norrut räknadt, 4. återstoden af Norrmalm samt Östermalm. Inspektören för 1. distr. sköter dessutom expeditionen.

Stat år 1907. Utgifter: 9,000 kr.

Aflöningar m. m. Fosterbarnsinspektör: 1,200 kr. En fosterbarnsinspektör: 1,800 kr.; tre fosterbarnsinspektörer: 1,500 kr.

Fosterbarnsinspektör.

Backlund, A. R., sundhetsinspektör.

Fosterbarnsinspektörer.

Harling, E. L. M. (1. distr.); Ellstam, f. Harling, E. R. (2. distr.); von Koch, M. M. (3. distr.); de la Croix, A. K. (4. distr.).

Stockholms stads bostadsinspektion.

Regeringsgatan 71; riks. 7 38; allm. 86 77; expeditionstid: 1—2.

År 1906 beslöto Stadsfullmäktige att en bostadsinspektion skulle under Hälsovårdsnämndens inseende inrättas i hufvudstaden med uppdrag att ur sundhetssynpunkt afsyna nyuppförda byggnader, att upptaga och företaga utredning öfver klagomål i fråga om dåliga lägenheter samt genom inspektion tillse, att bostäder icke till följd af olämpligt byggnadsätt, bristande underhåll eller öfverbefolkning äro hälsofarliga, och att efter den plan och i den utsträckning, som af Hälsovårdsnämnden bestämmes, företaga undersökning af bostädernas allmänna beskaffenhet.

Instruktion. Ej fastställd.

Stat år 1907. Utgifter: 12,800 kr.

Aflöningar m. m. Bostadsinspektör: 6,500 kr., däraf lön 4,550 kr., tjipgr 1,950 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Assistenten: 1,800 kr.

Bostadsinspektör.

Wirgin, G.

Assistenten.

Hesselgren, Kerstin; Julin, Kjerstin.

Stockholms stads ambulansväsende.

Det offentliga ambulansväsendet i Stockholm har utvecklats sig särskildt på senare åren, delvis under medverkan af enskilde. En del af den här nedan omnämnda ambulanssattiralen tillhör ej Hälsovårdsnämnden och står t. o. m. i ett fall (djurtransportvagnarna) ej under dess insende; för öfersiktighetens skull har emellertid här sammanförts samtliga hithörande uppgifter. För närvarande finnas i hufvudstaden följande fortskaffningsmedel för sjuka personer eller för sjuka eller döda djur:

1) *Ambulansvagnar*, afsedda för transport af sjuka och skadade personer, som blifvit af polispersonalen omhändertagna för att beredas vård och hjälp. Af sådana vagnar finnas för närvarande tre, hvaraf en tillhörig Drottning Sophias förening, hvilken inlagt stor förtjänst om ambulansväsendets utveckling. Dessa vagnar finnas uppställda en å hvardera af brandkårens stationer i husen nr 64 Malmskillnadsgatan (Johannes station, riks. 12 94, allm. 47 00) och nr 11 Tjärhofsgatan (Katarina station, riks. 13 12, allm. 33 00) samt Krukmakaregatan 22 (Maria station; reservvagn) samt kunna af polisman rekvireras alla tider af dygnet. Transporten verkställs kostnadsfritt med manskap och hästar tillhörande brandkåren. Inställelse sker inom ungefärligen samma tidsutdräkt, som åtgär för kårens utryckningar till eldsvåda.

Det är läkare medgifvet att personligen från brandstationerna rekvirera ambulansvagnarna för transport till sjukhus af personer, som på grund af häftig blödning, till följd af olyckshändelse eller af annan orsak äro i *synnerligt* behof af *skyndsam* behandling å sjukhus, så att sjukvagnens inställande icke kan afvakas, eller behofvet uppstått å sådan tid af dygnet, då denna vagn icke är tillgänglig, samt den sjukes transporterande i vanligt åkdon prövas skola medföra skada eller väsentligt ökad lidande.

Härvid skall läkaren uppgifva: *a*) sitt eget namn; *b*) den sjukes namn; *c*) do bostad; och *d*) do sjukdom; samt *e*) lägenheten, hvarifrån den sjuke skall afhämtas.

Afser rekvisitionen plats å de norra stadsdalarna eller staden inom broarna, bör den ställas till Johannes brandstation, för öfriga delar af hufvudstaden till Katarina brandstation.

2) *Sjukvagnar*, afsedda för transport af sjuka, som vårdas i sina hem eller annorstädes och icke kunna forslas i vanliga åkdon utan att tillskyndas skada eller väsentligt ökad lidande. Dessa vagnar äro för närvarande två och finnas uppställda hos hyrverksaktiebolaget Frey, Gref-turegatan 11, som förbundit sig att med hästar och 2 bärare framföra vagnarna till begärd plats.

Den ena vagnen tillhör Drottning Sophias förening till understöd af härens och flottans sjukvård och kan af en hvar mot erläggande af

8 kronor för hvarje transport rekvireras genom bud eller telefon, riks. 4564, allm. 30 och hålles tillgänglig mellan kl. 7 f. m. och kl. 9 e. m.

Den andra vagnen tillhör Hälsovårdsnämnden och är afsedd att efter förordnande af läkare användas under ofvan angifna förhållanden för transport af medellösa eller mindre bemedlade sjuka. Vagnen tillhandahålles utan afgift mellan kl. 7 f. m. och kl. 9 e. m. och kan rekvireras antingen genom bud eller medelst telefon å samma nummer, som för närmast ofvan omfördälda vagn angifvits.

Vid begagnandet af denna vagn skall följande iakttagas:

Det ankommer på vederbörande läkare att afgöra, huruvida den sjukes ekonomiska förhållanden äro sådana, att transporten bör verkställas kostnadsfritt, i följd hvaraf läkaren förutom vanlig sjukhusremiss, då sådan är erforderlig, skall utfärda särskildt intyg, som jämte sjukdomens beskaffenhet uttryckligen angifver, att transporten skall ske med sjukvagn *kostnadsfritt*, hvilket intyg skall lämnas till kusken vid den sjukes afhämtande.

Vid rekvisitionen skall uppgifvas: *a*) den sjukes namn; *b*) lägenheten, hvarifrån den sjuke skall afhämtas; *c*) det sjukhus eller annat ställe, till hvilket transporten skall ske; samt *d*) *tydligt tillkännagifvas* att rekvisitionen afser *Hälsovårdsnämndens* vagn.

3) *Epidemivagnar*, afsedda att användas för transport af sjuka, som lida af eller misstänkas lida af kolera, smittkoppor, fläckfeber, secharlakansfeber, difteri (och croup) samt mässling, då sjukdomen är med difteri (croup) komplicerad. — Endast om sistnämnda förhållande är å sjukhusremissen angifvet, utlämnas vagn för mässlingssjukas transporterande.

Epidemivagn kan rekvireras alla tider på dygnet antingen genom närmaste poststation, om tydligt skriven sjukhusremiss där företes, innehållande uppgift på den sjukes namn och sjukdom (svensk benämning), eller af läkare personligen genom telefonbud till Epidemisjukhuset (endast rikstelefon 1289 — vaktmästaren).

I senare fallet skall läkaren uppgifva: *a*) sitt eget namn; *b*) den sjukes namn; *c*) do bostad; och *d*) do sjukdom.

Sjukhusremissen åtföljer i hvarje fall den sjuke till sjukhuset. Transporten är kostnadsfri för fattiga, som äro försedda med eller kunna anskaffa rotemans medellöshetsintyg; andra betala därför 2 kronor.

4) *Djurtransportvagnar*. På framställning af Svenska allmänna djurskyddsföreningen medgif Drätselnämnden i januari 1901, att tvenne af den nämnda föreningen till allmänt begagnande upplåtna vagnar, särskildt konstruerade för transport af döda eller sjuka hästar och andra större djur, skulle få uppställas i Stockholms renhållningsverks kaserner samt kunna genom bud eller telefon rekvireras enligt närmare fastställda före-

skrifter. Då det emellertid visade sig, att vagnarna vid flera tillfällen icke kunnat inställas med önskvärd snabbhet samt att vid telefonisk rekvisition icke alltid vakt kunde finnas tillstädes å Renhållningsverkets kaserner för att mottaga densamma, öfverflyttades, efter framställning från Öfverståthållareämbetet till Drätselnämnden, uppdraget i fråga fr. o. m. år 1905 till brandkåren, som förfogar öfver ständig vaktpersonal och lämpligare hästar. Vagnarna uppställdes den ena å Johannes (riks. 12 94, allm. 47 00), den andra å Katarina station (riks. 13 12, allm. 33 00).

Kungörelse härom utfärdades af Öfverståthållareämbetet den 31 dec. 1904 med i hufvudsak samma föreskrifter som förut lämnats, nämligen följande.

Vagnarna få användas:

1:o) för transport af hästar eller andra större djur, som nedfallit döda å allmän plats eller på grund af sjukdom eller af annan anledning icke kunna från sådan plats bortledas, därvid rekvisition härom göres af polisman och transporten verkställas till Kungl. Veterinärinstitutet eller, på begäran af djurets ägare eller innehafvare, till enskildt stall eller förvaringsrum, därest det-samma är beläget inom hufvudstadens tullar;

2:o) för transport af *sjuka* hästar eller andra större djur från och till enskild plats, som är belägen inom hufvudstadens tullar eller i dess

närmaste omgifningar, därvid rekvisition kan ske omedelbart till någon af nyssnämnda brandstationer eller ock genom polisstation eller patrullerande poliskonstapel, samt

3:o) för transport af *sjuka* hästar eller andra större djur i andra fall än ofvan nämnda, då öfverenskommelse därom träffas för hvarje särskildt fall med brandchefen i Stockholm.

Det åligger ägare eller innehafvare af djur, som, på sätt i det föregående nämnts, blifvit transporterade, att härför utgifva ersättning:

a) För det i mom. 1 omförmälda fall med 4 kr., därvid betalning uppbäres af polispersonalen;

b) För det i mom. 2 omförmälda fall:

1:o) då transporten sker mellan kl. 6 förmidagen och kl. 10 eftermiddagen med 6 kr.;

2:o) då transporten sker under öfriga delen af dygnet med 9 kr., i hvilka fall betalning erlägges i förskott å den brandstation, hvarifrån vagnen utlämnas;

c) För de i mom. 3 afsedda fall efter öfverenskommelse.

Reglementen m. m. Hälsovårdsnämndens tillkännagifvande angående transport af *sjuka* inom hufvudstaden den 26 aug. 1904. Öfverståthållareämbetets kungörelse (angående djurtransporter) den 31 dec. 1904.

Stockholms stads fattigvårdsnämnd och i samband därmed stående institutioner.

Fattigvårdsnämnden.

Klara Västra Kyrkogata 3 A; riks. 10 96; allm. 80 16; sessionstid: tredje måndagen i månaden, vanligen kl. 6,30 e. m.

Det är egentligen först i början af förra århundradet och särskildt genom 1813 års fattigvårdsordning som sträfvandena från myndigheternas sida att organisera Stockholms fattigvårdsväsen taga en bestämmande gestalt. Genom nämnda förordning sökte man finna en medelväg mellan de båda principerna: centralisation och de territoriella församlingarnas själfstyrelse. I denna fattigvårdslagstiftning gjordes en väsentlig förbättring genom utfärdandet af stadgan angående fattigvården i Stockholms stad af den 1 april 1843, hvarmed ett stort steg togs i riktning mot centralisation i förvaltningen. Den bättre ordning, som härigenom infördes, visade snart sin frukt, bland annat i upprättandet af förbättrade fattigvårdsanstalter. Då Stockholm erhöll sin nya kommunalförordning 1862, infördes i fråga om fattigvården fullständig centralisation i fattigvårdsförvaltningen. Sedan dess är fattigvården en Stadens gemensamma angelägenhet. Fattigvårdsstyrelser inom de särskilda församlingarna finnas ännu, men dessa lyda under den för hela Staden gemensamma Fattigvårdsnämnden, som är öfverstyrelse för Stockholms stads hela offentliga fattigvård. Fattigvårdsnämnden, som fick sin instruktion fastställd den 4 mars 1864, har att på tjänligaste sätt ordna och besörja den allmänna fattigvården jämte den därmed förenade tillsyn öfver sedlighet och ordning. Nämnden består numera af tolf ledamöter och åtta suppleanter, som väljas af Stadsfullmäktige för två år i sänder. Polismästaren är i kraft af sitt ämbete berättigad att öfvervara Nämndens sammanträden och att deltaga i öfverläggningarna, men icke i besluten. Nämnden utser inom sig ordförande för ett år i sänder. Öfverståthållaren förer ordet i Nämnden, då han är tillstädes, med rätt att deltaga i öfverläggningarna, men ej i besluten. Nämnden sammanträder minst en gång i månaden.

Nämnden äger åt särskilda delegerade öfverlämna att i fråga om fattigvårdsbeviljande, intagning å Stadens fattigvårdsanstalter m. m. (se nedan) med Nämndens rätt besluta i enlighet med de föreskrifter, som af Nämnden meddelas.

Hos Nämnden är anställd en fattigvårdsinspektör. Honom åligger att ägna sorgfällig uppmärksamhet åt allt, som rör den allmänna fattigvården i hufvudstaden, verka för dess foljdriktiga handhafvande och sunda utveckling, hos Fattigvårdsnämnden och de under densamma lydande styrelser göra de framställningar, hvilka till vinnande häraf påkallas, samt bringa Nämndens beslut till verkställighet, där ej detta tillkommer annan. Fattigvårdsinspektören skall ock på begäran tillhandagå hufvudstadens enskilda barmhärtighetsinrättningar med erforderliga upplysningar och råd. Vid Nämndens och underlydande styrelser sammanträden må inspektören närvara med rätt att deltaga i öfverläggningarna, men ej i besluten. Frågor, rörande fattigvårdsbeviljande, som tillhöra Nämndens eller delegerades handläggning, skola beredas och fördragas af inspektören, hvilken det ock åligger att på Nämndens anmodan afgifva utlåtanden i öfriga frågor, som anse böra till honom hänskjutas. I fråga om utföandet af kontroll och ledning af den primära undersökningen rörande hjälpsökandes behof och personliga förhållanden, hvilken angelägenhet fortfarande tillhör rote-männen, äger inspektören öfverinseende likasom ock öfver användningen af det årsanslag, som fr. o. m. 1899 ställts till Fattigvårdsnämndens förfogande till ersättning åt särskildt anställda biträden vid undersökningen af ifrågasatta understöd. Fattigvårdsinspektören skall ock ombesörja, att öfver Stadens samtliga understödstagare register föres, så inrättadt, att därpå med lätthet kan vinnas upplysning om den fattigvård, som hvarje understödstagare beviljats.

Instruktion. K. instruktionen för Stockholms stads fattigvårdsnämnd den 4 mars 1864. I instruktionen ha gjorts ändringar genom K. kungörelserna den 13 nov. 1874 och 14 dec. 1883; enligt den sistnämnda fick Nämnden rätt att själf utse sin ordförande (förrt endast vice ordförande, då öfverståthållaren var själfskrifven som ordinarie ordförande). En ytterligare ändring skedde genom K. kungörelsen den 22 dec. 1898, då antalet af Nämndens ledamöter med bibehållande af 8 suppleanter nedsattes från 16 till 12 och fattigvårdsinspektören tillkom.

Stat år 1907. Utgifter: 2,777,300 kr.; inkomster: 538,300 kr.